

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturalry, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

**SLÆGTEN
PEDER
VILLADSEN**

VED

VILLADS NIELSEN

1981

2. UDGAVE

Villadsen

METTE MARIE OG PEDER VILLADSEN

- de levede her før os,
og vi er deres efterkommere -

Fotografierne er antagelig fra ca. 1890.

SLEGTEN PEDER VILLADSEN

har jeg valgt som navn for den slægt, jeg her har forsøgt at skrive om, dels fordi vor ældste kendte stamfader, som er dokumenteret og nærmere omtalt på denne bogs sidste sider, havde navnet PEDER WILLADSEN, dels fordi jeg med denne slægtsbog gerne vil sætte mine bedsteforældre METTE MARIE og PEDER VILLADSEN et minde.

For ikke at nøjes med de mange lidt ensformige slægtstavler har jeg tilføjet nogle personlige erindringer og andet, som jeg har fået fortalt, om mine bedsteforældre, deres slægtninge og deres børn m. m. Jeg har naturligvis også ved arkivstudier fundet en del frem.

Det meste om de ældre slægtled har jeg fra ambassadør Villads Villadsen, en sønnesøn af gdr. Villads P Villadsen i Egå. Jeg bringer ham for disse oplysninger min bedste tak. I hans i dec. 1979 udgivne "Slægtskrönicke af Mogens Wejlbye studiosus" er der på grundlag af arkivstudier berettet meget interessant om de ældre slægtled.

Jeg takker også afdelingsingeniør S. R. Villadsen, en sønnesøn af gårdejer Rasmus Villadsen i Vejlby, for værdifulde oplysninger om Willads Nielsen og Ane Marie Rasmusdatter, deres søn Rasmus Villadsen og andre.

Endvidere takker jeg min brodersøn lektor ved Landbohøjskolen Anton Hjortshøj Nielsen for det store arbejde med trykning og indbinding af bogen, der ellers var blevet meget dyr at udgive.

Til sidst en tak til de mange slægtninge, som så venligt har sendt mig alle de oplysninger om deres familie, som jo er en forudsætning for, at en sådan bog kan udgives som "Slægten Peder Villadsen".

I denne 2. udgave er der foretaget nogle rettelser, nye verdensborgere og dødsfald er indført, og der er som nævnt tilføjet nogle sider om vor ældste kendte stamfader PEDER WILLADSEN.

Gentofte, oktober 1981.

Villads Nielsen.

Navnet VILLADS kommer fra en angelsakser, der hed WILLIHADUS. Han forkyndte på Karl den Stores tid kristendommen blandt de hedenske frisere og blev den første biskop af Bremen. Efter sin død 789 blev han helgenkåret. I vort land blev hans navn fordansket til VILLADS, og flere kirker og kapeller var indviet til Sankt Villads, bl. a. et kapel i Viborg.

Som bekendt har vi mange personnavne enten fra Bibelen eller fra helgenerne. Også helgennavnet Villads blev brugt i en vis udstrækning, især i Jylland.

Slægten Peder Villadsen stammer fra Vejlbj ved Århus. Allerede 1580 nævnes en mand ved navn Simon Willatsen, og magister Niels Willadsen, der døde som sognepræst ved Århus Domkirke, var født i Vejlbj. Det vides dog ikke, om vor slægt nedstammer fra nogen af de to.

I fortegnelser fra 1664 og 1668 over fæstebønder i nabolandsbyen Egå forekommer navnet Willads Nielsen; men vi ved heller ikke, om han hører til slægten.

Fæstebonden Peder Willadsen (ca. 1695 - ca. 1767) er den ældste af vore stamfædre, som vi har sikre oplysninger om. Om hans far, der naturligvis har heddet Willads, ved vi intet.

DE ÆLDRE SLÆGTLED.

I. Fæstebonde PEDER WILLADSEN, f. ca. 1695, d. ca. 1767, gift med KIRSTEN RASMUSDATTER (BOMHOLT), f. ca. 1695, d. ca. 1733.

II. Fæstebonde WILLADS PEDERSEN, f. 1720 el. 21, begravet 24.8.1794 i Vejlbj, gift med ANE NIELSDATTER KIELDSEN, f. 1731, begr. 8.6.1815.

III. Fæstebonde PEDER WILLADSEN, døbt 15.6.1761 i Vejlbj, d. 27.1.1842 i Skøring, g.m. DORTE SØRENSDATTER, db. 26.8.1770, d. 8.7.1818.

III. Fæstebonde NIELS WILLADSEN, db. 29.4.1764, d. 18.6.1829 i Vejlbj, g. m. JOHANNE POULSDATTER, f. 1774, d. 20.10.1843.

IV. Gårdejer WILLADS PEDERSEN, f. 7.12.1800 i Skøring, d. 18.2.1856 i Egå, g.m. METTE NIELSDATTER, f. 4.5.1801, d. 14.2.59.

IV. Gårdejer WILLADS NIELSEN, db. 26.11.1797, d. 12.12.1852 i Vejlbj, gift 3. gang med ANE MARIE RASMUSDATTER, f. 17.4.1813, d. 16.2.1896.

V. Gårdejer i Årslev PEDER VILLADSEN, f. 4.12.1845 i Vejlbj, d. 23.7.1931 i Neder Hadsten g. m. METTE MARIE SØRENSSEN, f. 8.7.1844 i Vejlbj, d. 9.7.1930 i Neder Hadsten.

3 brødre:

V.1. Gårdejer i Egå PEDER VILLADSEN, 1827-1895, g.m. MAREN JØRGENSEN, 1836-1890.

2. Gdr. i Egå NIELS POULSEN V., 1829-1899, g.m. ANE MOGENSDATTER RASMUSSEN BRANDSTRUP, 1828-1920.

3. Gdr. i Egå JENS VILLADSEN, 1835-1891, g.m. SIDSEL LAURSDATTER SØRENSSEN, 1841-1926.

3 fætre:

VI.1. Gdr. i Egå VILLADS P VILLADSEN, 1868-1927, g. m. ANE KIRSTINE JAKOBSEN.

2. Gdr. i Egå VILLADS N VILLADSEN, 1863-1925, g. m. MARIE RASMUSSEN.

3. Gdr. i Egå VILLADS I VILLADSEN, 1865-1945, g. m. MAREN TRØEISEN.

IV. WILLADS NIELSEN.

var søn af III.NIELS WILLADSEN i Vejlbj. Willads blev døbt den 26.11.1797, kirkebogen har ikke hans fødselsdag. Han døde 12.12.1852, kun 55 år gammel. Han var gårdejer og fra 1829 tillige sognefoged i Vejlbj. Som sognefoged har han afløst faderen, der døde 1829. Willads var gift 3 gange, og alle hans børn var født i Vejlbj, 14 i alt.

1. gang gift med ANNE MARIE PEDERSDATTER, født 6.1.1806 i Vejlbj, død 21.9.1825 i barselsseng, vel sagtens af barselsfeber, som datidens jordemødre slæbte med sig fra den ene barselskvinde til den næste, fordi man jo intet kendte til desinfektion.

Hun blev sandsynligvis gift med Willads i slutningen af 1824 eller måske på sin 19 års fødselsdag 6.1.1825. Kirkebogen har intet opnoteret om deres bryllup; præst eller degn har nok glemt det! Men da deres eneste barn indførtes, blev der foran navnet Peder skrevet "ægte" - altså født i ægteskab. Anne Marie var datter af selvejer (ikke fæstebonde) PEDER NIELSEN og hustru MAREN WILLADSDATTER. De ejede gården matrikelsnr. 10 a i Vejlbj, og da deres to sønner var døde som børn, overtog Anne Marie og Willads gården. Maren var hans faster, søster til Niels Willadsen, og de to nygifte var følgelig kusine og fætter.

Barn: V.1. Peder Villadsen, f. 11.9.1825, d. 21.1.1826.

(Kirkebogen har snart V, snart W som forbogstav i børnenes efternavne; det samme er tilfældet med forbogstavet i faderens navn.)

2. gang gift den 27.4.1826 med DORTHE SØRENSDATTER, f. 4.11.1803 i Lystrup, Elsted sogn, datter af gårdejer SØREN RASMUSSEN og hustru ANNE DORTHE PEDERSDATTER i Lystrup. Dortehe døde den 10.1.1835 af "Urinfeber", hvilket vel betyder nyrebetændelse.

Børn: V.2. Ane Marie Villadsdatter, f. 24.10.1826, d. 29.11.1826.

Niels Peter var gift 4 gange og havde 7 børn.

- V.4. Ane Marie Villadsdatter, f. 17.11.1828,
d. 31.3.1829.
- V.5. Maren Villadsdatter, blev kaldt "store Maren",
f. 22.4.1830, d. ? Hun blev gift med slagter
Niels Jensen i Århus.
- V.6. Niels Willadsen, (med W), f. 25.5.1831,
d. 11.10.1831.
- V.7. Ane Dorthe Willadsdatter, f. 15.2.1834,
d. 1.5.1843.

3. gang gift den 30.6.1835 med ANE MARIE RASMUSDATTER,
f. 17.4.1813 i Lisbjerg Terp, d. 16.2.1896 i Vejlbjby.
Hun var datter af gårdejer RASMUS ANDERSEN og hustru
BODIL MARIE JENSDATTER, der boede på Mollerupgården
i Lisbjerg Terp. - Efter Willads Nielsens død 1852
giftede hun sig den 23.8.1853, 40 år gammel, med sin
bestyrer på gården JENS PEDERSEN GAMMELGAARD, født i
Skejby 6.7.1826; han var altså kun 27 år, da de blev
gift. Allerede den 22.10.1857 døde han, efter kun 4
års ægteskab. De fik ingen børn sammen.

Børn med Willads Nielsen:

- V.8. Dorthe Nielsen Willadsen, f. 16.8.1836,
d. 18.1.1837.
- V.9. Udøbt pige, f. 5.4.1838, d. 3.5.1838.
- V.10. Rasmus Nielsen Villadsen, f. 10. 3. 1839,
d. 7.6.1928. i Århus. Han var gift med Ane Kir-
stine Hansen, f. 17.11.1837 i Skejby, d. 25.9.
1893 i Vejlbjby af difteritis. Rasmus overtog
fødegården matrikelsnr. 10 a i Vejlbjby. I 1864
byggede han en ny gård ude på marken; den fik
navnet "Kirstinelyst". Ane Marie var gået på
aftægt og fik indrettet to aftægtsstuer i en
længe på den nye gård. Hun skal have været en
mundrap og skrap dame, mens Ane Kirstine var
af en blid natur, så "Kirstinelyst" har nok
været ej blot til lyst for svigerdatteren.
I 1903 solgte Rasmus gården til sin søn
Marius Villadsen, som i 1947 solgte den til
Vejlbjby Kommune til udstykning.

- V.11. Maren Laasbye Villadsen, f. 2.3.1843, d. 20.6.1924. - Hun blev kaldt "lille Maren". Det var jo upraktisk at have i søskendeflokken 2 piger, som begge hed Maren; men det har sin særlige forklaring. Willads opkaldte datteren efter en kusine til hans far, en velbeslået gammeljomfru i Århus ved navn Maren Laasbye Rasmusdatter (side 62), i håb om, at der skulle falde noget af efter den gamle dame. Det skete da også, da hun døde 15.9.1845. Maren var gift 2 gange og havde 3 børn i hvert ægteskab.
- 1) 15.10.1867 med Mads Peter Hansen, 1844-73, snedkersvend i Århus. Den ældste søn Villads Hansen, 1869-1940, var møbelhandler i Århus.
  - 2) med murermester og arkitekt Anders Laursen, f. 31.8.1853 i Mårslet, d. 29.7.1921 i Århus. De boede Mørcksgade 12 i Århus. - Laursen tegnede bl. a. for min mor efter branden 1. okt. 1920 det nye stuehus og en forlængelse af den reddede kostald til hestestald, karlekammer og vognport, og han ledede på bedste måde genopbygningsarbejdet. - Maren og Anders ses på guldbryllupsbilledet (side 27).
- V.12. Peder Villadsen, f. 4.12.1845, d. 23.7.1931 i Neder Hadsten. Gift 28.4.1868 med Hette Marie Sørensen, f. 8.7.1844 i Vejlby, d. 9.7.1930 i Neder Hadsten.
- V.13. Johanne Villadsen, f. 10.5.1848, d. ?, gift 10.10.1871 med Alfred Jensen Skabelund, slagtermester i Vejlby. De boede i Århus.
- V.14. Pouline Villadsen, f. 30.4.1851, d. ?, gift 7.10.1873 med gårdejer Peder Jensen Nielsen. De havde en gård i Langskov ved Ødum. - Begge ses på guld- og diambryllupsbillederne (side 27 og 29).

Om WILLADS NIELSEN.

Familietraditionen fortæller, at Willads Nielsen var storægtig, at han følte sig finere end andre gårdejere.

Da han blev gift med sin første kone Anne Marie, var hans bryllupstøj bl.a. gule molskindsbukser og grøn livkjole. Han har nok også haft fine hvide handsker på. Bryllupstøjet blev syet om til Niels Peter, da han skulle konfirmeres.

Ved en auktion over dødsboet efter en Høegh-Guldberg i Århus, vistnok udskrivningschefen, købte Willads bl. a. 3-4 kobberstik af den franske kunstner Fragonard. Det var der næppe andre bønder, der købte. Disse kunstværker er for længst gået ud af familiens eje. Desuden hjembragte Willads fra samme auktion en karet, et køretøj, som jo ellers kun rige folk ejede; almindelige gårdmænd havde nok højst en charabanc. Man kan forestille sig, hvilken opsigt det har vakt, da Willads første gang kom kørende

hen ad gaden i Vejlbysiddende i sin karet, med kusk på bukken, lige så fint som baronen på Vorregård! Da han døde, efterlod han sig et par ride-sporer af sølv. De tilhører i dag en sønnesøn i Canada.

-0-

Portræt af Willads
Nielsens 3. hustru
ANE MARIE RASMUS-
DATTER
(1813 - 1896)

V. PEDER VILLADSEN.

Han var søn af WILLADS NIELSEN og dennes 3. hustru ANE MARIE RASMUSDATTER. Han var født 4.12.1845 i Vejlbj ved Århus og døde i Neder Hadsten 23.7.1931. Han blev gift 28.4.1868 med

METTE MARIE SØRENSEN,

datter af gårdejer LAURS SØRENSEN og hustru KIRSTEN MARIE JENSDATTER. Hun var født 8.7.1844 i Vejlbj og døde 9.7.1930 i Neder Hadsten.

BØRN, alle født på gården i Årslev:

- VI.1. Kirsten Marie Villadsen, f. 28.4.1869, d. 22.4.1937 i Tåstrup ved København. Hun var uddannet som sygeplejerske og blev senere diakonisse. I 1910 giftede hun sig med Vitus Bering, bogholder ved papirfabrikken i Næstved. Da han blev pensioneret, flyttede de til Tåstrup. De havde ingen børn.
- VI.2. Villads Villadsen, f. 17.11.1870, d. i febr. 1961 i Hadsten. Han var gift med Johanne Haugaard, f. 20.6.1872 i Årslev som datter af gårdejer Niels Haugaard. Hun døde i sept. 1958 i Hadsten. De ejede først en gård i Neder Hadsten, senere "Tranbjerggård" mellem Lyngå og Skød. Efter at de havde solgt gården til Jens Chr. Olesen, gift med deres datter Anna Villadsen, flyttede de til en mindre ejendom ved Lyngå og nogle år efter til et hus i Neder Hadsten. De havde 4 børn.
- VI.3. Ane Marie Villadsen, f. 7.3.1873, d. 27.8.1874.
- VI.4. Laur Villadsen, f. 1.4.1875, d. 23.7.1962 i Borum, g. m. Dorthea (Thea) Christensen, f. 2.4.1875 i Framlev, d. 25.4.1953 i Borum. Hun var datter af gårdejer Anders Christensen, Højbygård, Framlev. - Laur begyndte som vognmand i Århus, købte derefter en ejendom på Borum Mark, senere en gård, som sønnen Arne Villadsen overtog. Sidst boede de i et hus ved Borum. De havde 13 børn (se side 4c).

VI.5. Ane Villadsen, f. 7.8.1877, d. 21.8.1972 på De gamles Hjem i Brabrand. - Hun blev gift 3. maj 1904 med Anton Nielsen, f. 7.6.1877 i Skæring som søn af gårdejer Carl Nielsen og hustru Mette Marie f. Lassen. Anton havde før brylluppet købt gården i Årslev af Peder Villadsen for 30.000 kr. - Anton døde 17.11. 1918 af den spanske syge, en ualmindelig ondartet influenza, som før og efter 1. verdenskrigs slutning hærgede rundt omkring i verden med mange dødsfald til følge. - Ane og Anton havde 3 sønner.

I april 1926 giftede Ane sig med Jacob Hjortshøj, f. 11.6.1879 i Vejlbj som søn af gårdejer Anders Hjortshøj og hustru Bodil. Jacob døde 8.6.1964 i Årslev. Dette andet ægteskab var barnløst. Efter at have solgt gården i 1947 til Anes ældste søn Carl Peder Nielsen flyttede Ane og Jacob til et hus i Årslev. I sine sidste 6 år opholdt Ane sig på De gamles Hjem i Brabrand.

VI.6. Ane Marie Villadsen, f. 18.1.1880, d. 25.6. 1941 i København. - Hun var uddannet som sygeplejerske og var ansat på det gamle Københavns Amts Sygehus på Frederiksberg. Af helbredsgrunde lod hun sig pensionere, da hun var sidst i fyrrerne. Hun plejede sine gamle forældre i Hadsten i deres sidste år. Hun boede til sidst i en lille lejlighed i Sygeplejerskernes Hus i København, hvor hun døde af kræft i leveren.

VI. 7. og 8. Tvillinger, f. 3.3.1882, den ene dødfødt, den anden levede kun få dage.

VI.9. Søren Peter Villadsen, f. 12.4.1883, d. 26.2.87.

VI. 10. Kjerstine Villadsen, f. 26.9.1886, d. 30.7.90.

TRÆK AF METTE MARIES OG PEDERS HISTORIE.

De blev til daglig med den østjyske udtale kaldt Met'Mari og Pie, og de var begge født i Vejlbj i midten af 1840'erne.

De var småbørn, da den 1. slesvigske krig endte i 1850 med en sejr for danskerne. Peders 18 år ældre halvbroder Niels Peter havde kæmpet med i slaget ved Isted, hvor vi sejrede over slesvig-holstenerne, og også de små har naturligvis hørt om, hvor strålende vi havde sejret. Man sagde pralende, at én dansker sagtens kunne klare tre tyskere!

Men de var unge mennesker mellem 18 og 20 år, da Danmark i 1864 led det sviende nederlag, og landet mistede hele Slesvig foruden Holsten og Lauenborg. Tyskerne besatte Jylland og krævede af civilbefolkningen forsyninger og kørsel. Peder var en af dem, der måtte køre for tyskerne.

Den 12. december 1852, da Peder lige var fyldt 7 år, døde hans far Willads Nielsen, kun 56 år gammel. Året efter giftede hans mor Ane Marie sig med sin gårdbestyrer Jens Pedersen Gammelgaard fra Skejby. Hun var 40 år, han kun 27.

Børnene var imod ægteskabet med Gammelgaard. Peder og hans små søstre Maren Laasbye (10 år), Johanne (5 år) og Poulaine (2 år) var naturligvis nødt til at blive i hjemmet. De to stedbørn Niels Peter (f. 1827) og store Maren (f. 1830) var voksne. Niels Peter var blevet gift $\frac{1}{2}$ år tidligere, og Maren giftede sig (dato ?) med slagter Niels Jensen i Århus.

Rasmus var kun 14 år, men konfirmeret i foråret. Efter moderens og Gammelgaards bryllup den 23.8.1853 forlod han hjemmet og kom i slagterlære hos en slægtning i Århus. Senere vendte han dog tilbage, formentlig snart efter Gammelgaards død (22.10.1857). I 1864 havde han overtaget gården og byggede ude på marken den nye gård, der fik navnet "Kirstinelyst" efter hans hustru Ane Kirstine. Moderen Ane Marie fik to aftægtsstuer, hvor hun boede til sin død i 1896.

Efter forårseksamen 1860 blev Peder udskrevet af Vejlbys Skole med "Mg for Kundskab og Ug for Opførsel", som pastor Laurberg har skrevet med sin sirlige håndskrift i Peders skudsmålsbog. Søndag efter påske blev han konfirmeret.

Peder har sikkert været karl på gården derhjemme efter sin konfirmation. Da den nye gård blev bygget ude på marken, har broderen Rasmus haft god brug for hans hjælp.

I 1866 melder skudsmålsbogen imidlertid, at han fra 1. november kom i tjeneste hos baron F. W. Rosenkrantz på Vorregård, der var beliggende inden for Århus bygrænse, og så blev der i skudsmålsbogen "Meldt Afgang fra Vejlbys Sogn" og "Meldt Tilgang til Aarhus Mark"; anden form for folkeregister havde man ikke dengang.x)

På Vorregård tjente han et år, og han fortalte tit med begejstring om den tid, da han var hos baronen, hvis smukke håndskrift med datoer for Peders tjenesteperiode samt baronens underskrift ses i skudsmålsbogen.

-oo0oc-

Den 28. april 1868 blev Peder gift med METTE MARIE SØRENSEN, født den 8. juli 1844. Hun var datter af gårdejer i Vejlbys LAURS SØRENSEN og hustru KIRSTEN MARIE JENSDATTER. Gården havde været beboet af Laurses slægt fra ca. 1758, og endnu i henved 100 år forblev den i slægtens eje, indtil jorden blev udstykket til beboelse i den hastigt voksende forstadskommune Vejlbys - Risskov.

-oo0oo-

x) Det bør dog tilføjes, at afgangs- og tilgangslister blev indført i kirkebøgerne, så man havde nogen kontrol med, hvor folk flyttede hen.

METTE MARIES STAMTAVLE.

- I. Fæstebonde i Vejlbj PETER NIELSEN, død 1777,
gift 2. gang med KIRSTEN SØRENSDATTER.
- II. Fæstebonde SØREN PEDERSEN, f. 1759, d. 1837,
gift med ANE JESPERSDATTER, f. 1759.
- III. Gårdejer LAURS SØRENSEN, f. 1798, d. 1867,
g. 4.7.1829 med KIRSTEN MARIE JENSDATTER, f. 1811.
- BØRN: IV.1. Søren Laursen, f. 22.1.1832, d. 10.6.32.
- IV.2. Jens Laursen Sørensen, f. 25.6.1833, d. 1916;
han overtog fødegården og blev 7.1.1868
gift med Dorthea (Thea) Hjortshøj, datter
af førstelærer P. Jakobsen Hjortshøj i
Vejlbj.
- IV.3. Ane Laursdatter Sørensen, f. 4.3.1836, d. ?
- IV.4. Sidsel Laursdatter Sørensen, f. 21.11.1839,
d. 25.7.1840.
- IV.5. Sidsel Laursdatter Sørensen, f. 4.8.1841,
d. 3.10.1926. Hun var gift med gårdejer
Jens Willadsen i Egå.
Børn: Gdr. Villads I Villadsen og
læge Laurs Villadsen.
- IV.6. Mette Marie Sørensen, f. 8.7.1844,
d. 9.7.1930, g. m. Peder Villadsen.
- IV.7. Kirsten Sørensen, f. 6.9.1849, d. ?

Slægten ejede i ca. 200 år gården mtr.nr. 31 (før 1816
mtr.nr. 2). Den blev af Jens Laursen Sørensens søn
Peder Sørensen kaldt "Theasminde" efter hans mor.

EFTERNAVNE - SLEGTSNAVNE.

Den 30. maj 1828 blev der udstedt en forordning om dåb for kongeriget med en noget uklar tekst. Meningen var, at man overalt skulle have faste slægtsnavne. Men mens borgerne i byerne allerede havde faste slægtsnavne, fortsatte man mange steder på landet med skiftende efternavne.

Man vil bemærke, når man sammenligner Willads Nielsens familie (side 5-7) med Laur Sørensens (s. 13), at Willads N.'s børn alle fik efternavnet Villadsen - altså som før 1828. Forklaringen hertil er sikkert, at Willads N.'s første børn var født, før forordningen kom, og af dem var stadig Niels Peter Villadsen (1827 - 1905) i live - han blev endda godt 78 år gammel. Willads N. har da utvivlsomt holdt fast ved, at alle hans børn skulle have samme efternavn, hvilket jo var rimeligt. Men havde Niels Peter ikke været en livskraftig dreng, så er det sandsynligt, at Willads Nielsens efterkommere havde fået slægtsnavnet Nielsen.

Laur Sørensens første barn blev født 1832, altså efter at forordningen var trådt i kraft. Alligevel kom drengen til at hedde Søren Laursen. Han døde imidlertid nogle måneder senere, og da næste søn skulle døbes et år efter, har præsten nok forklaret, at barnet skulle have slægtsnavnet Sørensen, men han kunne godt få Laursen som mellemnavn, altså kom han til at hedde: Jens Laursen Sørensen. De følgende tre døtre fik alle Laursdatter som mellemnavn, skønt -datter navne ikke måtte bruges mere. Dette er så blevet indskærpet, da Mette Marie og Kirsten skulle døbes, og de kom derfor til at hedde: Mette Marie Sørensen og Kirsten Sørensen.

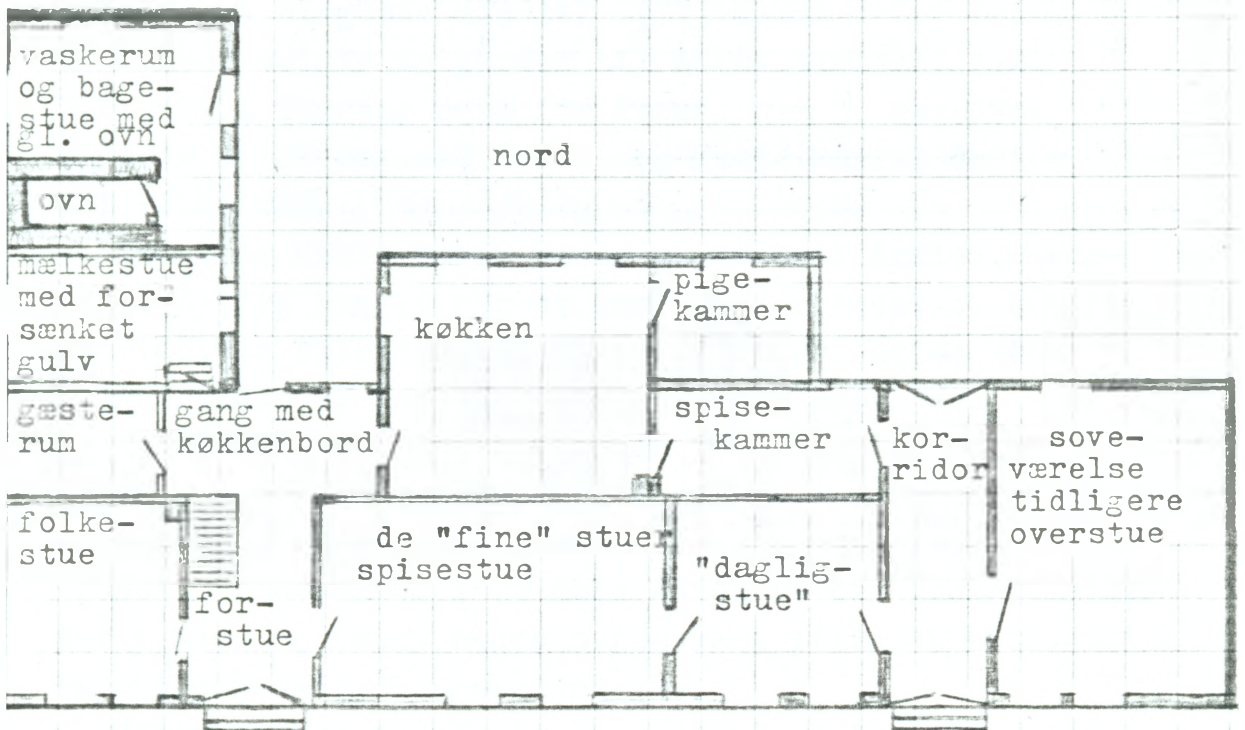
Efter en ny forordning af 6. august 1856 kom efternavnet til at ligge fast som slægtsnavn. Resultatet blev uheldigvis, at vi fik en uhyrlig mængde -sen navne og endda ofte et dobbelt -sen navn: Laursen Sørensen, Hansen Christensen osv.

For at modvirke, at der stadig kom flere og flere -sen navne, vedtog Rigsdagen omsider navneloven af 22. april 1904, som gav let adgang til at antage et nyt slægtsnavn.

Det gamle stuehus med hestestald t. v. og kostald t. h.
 Anton Nielsen, Ane N. med Carl på skødet, pigen Katrine,
 mel. hestene Poul Gammelgaard, de to andre ukendte.
 Fotografiet må være taget i efteråret 1905.

GÅRDEN I ÅRSLEV.

Før deres bryllup havde Mette Marie og Peder af Thøger Assens købt gården matrikelsnr. 8 a i Årslev ved Brabrand i Hasle Herred.

I Peders skudsmålsbog står at læse: "Meldt Afgang tillige med sin Hustru Mette Marie Sørensen fra Vejlbj Sogn den 20. Maj 1868." Samt: "Meldt Tilgang til Aarslev Sogn den 11. Juni 1868."

Gården havde fire stråttækte længer med en port ud til gaden, Århus-Silkeborg landevej. Mellem hestestalden mod vest og stuehuset mod nord kunne man gennem en anden port komme ud til marken. Til gården hørte 46 tdr. ager og 6 tdr. eng samt et tørveskifte, hvor man lavede tørv til familiens behov, dog af en så dårlig kvalitet, at man senere opgav tørveproduktionen og i stedet købte gode tørv. Brænde kunne fås i Årslevskovene.

Gården havde siden 1800 haft stadig skiftende ejere, så det er meget sandsynligt, at de gamle bygninger har været dårligt vedligeholdt. Der har utvivlsomt været nok at gøre for det unge ægtepar. Peder var kun 22½ år, Mette Marie 1½ år ældre.

Efter at de to havde overtaget gården i 1868, forblev den i slægtens eje til 1977, altså i 109 år.

I 1904 solgte de gården til ANTON NIELSEN, født 7.6.1877 i Skæring nord for Århus. Den 3. maj 1904 giftede Anton sig med Peders og Mette Maries datter ANE VILLADSEN.

Peder og Mette Marie boede nogle år i Årslev, hvorefter de fik bygget sig et hus i Neder Hadsten. Deres søn Villads Villadsen ejede en gård der, og de købte byggegrunden af ham. Her boede de til deres død.

I 1909 byggede Anton Nielsen en ny kostald og en trælade nord for stuehuset, og de gamle længer mod syd og øst blev nedrevet.

Den 17. november 1918 døde Anton af den spanske syge, der i hans og mange andre menneskers tilfælde medførte en uheldbredelig lungebetændelse.

Efter Antons død førte Ane gårdens drift videre. Den første tid hjalp hendes 73-årige far hende, indtil hun

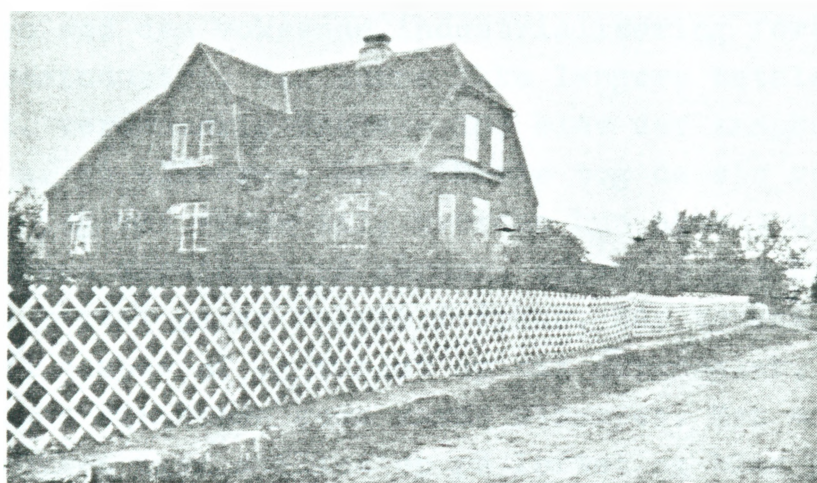
fik fæstet en bestyrer.

1. oktober 1920 nedbrændte de to sidste gamle længer, stuehus og hestestald, sammen med flere tæt sammenbyggede stråttækte huse. I et af dem var ilden opstået, da nogle børn ville hælde petroleum på en lampe uden at slukke den først. Et nyt stuehus rejstes, og den reddede kostaldbygning forlængedes, så der var plads til hestestald, karlekammer og vognport. Anders Laursen, min mors onkel, der var gift med hendes faster Maren Laasbye f. Villadsen, tegnede og ledede opførelsen af de nye bygninger, som stod færdige i det følgende forår.

Efter at have ledet gården med skiftende bestyrere giftede min mor sig i april 1926 med JACOB HJORTSHØJ, f. 11.6. 1879 i Vejlby, d. 8.6.1964 i Årslev. Han var søn af gård-ejer Anders Hjortshøj og hustru Bodil i Vejlby.

I august 1947 købte Antons og Anes ældste søn CARL PEDER NIELSEN gården. Han var født 7.5.1905 og døde 1.10.1961 af en hjertesygdom. I efteråret 1957 nedbrændte kostalden og træladen. Kostalden genopbyggedes og forlængedes mod nord.

Carls enke AGNES MARIE HJORTSHØJ, f. 18.1.1906 som datter af gårdejer Søren Hjortshøj (broder til Jacob) og hustru Dorthea f. Thomassen, ejede gården til sin død i febr. 1977. De tre sønner solgte derefter den gamle slægtsgård.

Gården efter branden 1920.
Bag stuehuset skimtes kostald og lade.

EN UDVIKLINGSTID.

Peder og Mette Marie skulle på gården i Årslev komme til at opleve en tid, der bragte en vældig industriel udvikling, som også fik stor betydning for landbruget.

I 1872 havde digteren H. P. Holst forfattet en tekst, der blev præget på en skuemønt i anledning af en Industri- og Kunstudstilling i København:

"For hvert et Tab igjen Erstatning findes,
hvad udad tabes, det må indad vindes."

Det var, som om disse ord, der jo huskes den dag i dag, satte en hel mængde i gang efter nederlaget 1864.

Allerede i 1866, altså før Holsts ord prægedes, stiftedes Hedeselskabet med Dalgas som direktør, og beplantning og opdyrkning af de store øde heder i Jylland begyndte.

10 år efter at Mette Marie og Peder flyttede ind på gården i Årslev, konstruerede L. C. Nielsen i Roskilde den første anvendelige mælkecentrifuge. Snart byggedes der andelsmejerier over hele landet, og kvægholdet blev nu af større betydning end kornavlens. De danske landmænd kunne fremstille verdens fineste smør, som især solgtes til England for verdensmarkedets højeste priser. Også Årslev fik et lille mejeri. Det blev dog senere nedlagt, da man kørte mælken ind til et stort konsummejeri i Århus og her fik en højere pris for den, end smørmejerierne kunne give.

Som barn havde Mette Marie lært at karte og spinde uld og hør. Men med den voksende industrialisering forsvandt den gamle hjemmeindustri, den kunne ikke længere betale sig.

Under 1. verdenskrig (1914 - 18) blev der knaphed på mange ting, bl. a. på uldvarer. Mette Marie tog da sin rok ned fra loftet, og jeg var vidne til, hvordan hun spandt uldgarn af uld fra fårene derhjemme på gården, efter at hun først havde fået ulden kartet på en fabrik i Århus. Når tenene var fulde, blev garnet haspet af og vundet op til garnnøgler, hvoraf min bedstemor strikkede gode varme strømper. Men efter krigen blev rokken igen stillet op på loftet og blev ikke brugt mere.

Endnu så længe Peder Willadsen havde gården, foregik høsten på gammeldags manér; karlene svingede leerne, og pigerne gik bagefter og bandt det afmejede korn til neg.

Min far Anton Nielsen købte en aflægger-høstmaskine. Den kunne meje kornet af og ved hjælp af fire vinger fordele det i passende bunker, som så ved håndkraft skulle bindes til neg. Først i begyndelsen af 1920'erne fik gården en selvbinder.

Min broder Carl anskaffede sig ca. 1950 en traktor, og hermed var den tid forbi, hvor man holdt arbejdsheste. Det var næsten, som om man mistede nogle gode arbejdskammerater.

VEJLBYDIALEKTEN.

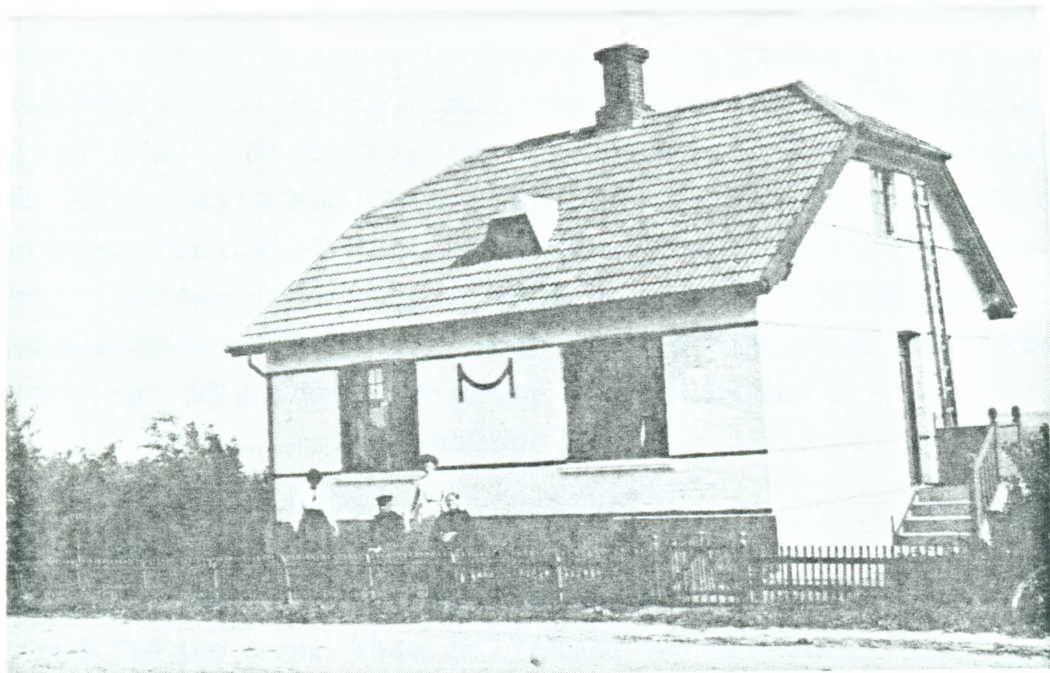
Mine bedsteforældre var jo begge født og opvokset i Vejlbym, og hele deres liv talte de den særprægede dialekt, som man kun kunne høre i deres fødeby.

I de østjyske dialekter udtales stadigvæk det bløde d som j; mad, fad, grød og kød bliver f. eks. udtalt: maj, faj, grøj og kjøj. Men i Vejlbym sagde man i sin tid: mar, far, grøer og kjør. I nabobyen Egå havde man en mere normal østjysk dialekt, og børnene fra Egå drillede undertiden Vejlbym-børnene ved at råbe over Egåen, som danner grænsen mellem de to sogne: "Go do hjem te det grøerfar plarfuld åw kjømar!" ("Gå du hjem til dit grødfad pladderfuldt af kødmat!")

Jeg kan endnu i erindringen høre mine bedsteforældre sige: "A fryse min' ferre", ("Jeg fryser om fødderne"). Eller: "Vel do ha flie fløer i det kaffe?" ("Vil du have mere fløde i din kaffe?")

Jacob Hjortshøj og hans søskende havde dog ikke det mærkelige r i deres dialekt. Det er altså forsvundet fra den ene generation til den næste.

I NEDER HADSTEN.

Peder og Mette Marie foran deres nye hus.
Bagved døtrene Kirsten og Ane Marie.

Inden jeg begyndte min skolegang i Årslev (1916), opholdt jeg mig i lange perioder hos mine bedsteforældre i huset i Hadsten, og jeg kom derfor til at lære dem særlig godt at kende som de kærlige bedsteforældre, de var. Huset eksisterer endnu (1980), men er ombygget og moderniseret.

Bedstefar havde et lille ekstrajob som agent for et tørvefirma i Moselund mellem Silkeborg og Herning. Her fremstilledes tørv af en virkelig fin kvalitet. Jeg har i sin tid været med ham på besøg hos egnens folk, for hvem han fremviste prøver på de gode Moselundtørv og modtog bestillinger til levering fra Hadsten Station midt på sommeren. Han var selv til stede, når tørvene blev hentet fra jernbanevognene. Naturligvis fik han ved samme lejlighed fyldt sit brændeskur op til den kommende vinter.

Mine bedsteforældre havde aldrig lært at cykle. Da de var unge, var cyklen ganske vist opfundet; men først henimod 1900 var den forbedret så meget, at den blev hvermands eje. Til gengæld kunne deres generation gå på deres ben lange veje. Jeg har hørt fortælle om en fodtur, som bedstemor foretog

for at besøge slægtninge, mens hun boede på gården i Årslev. Den første dag vandrede hun de 9 km fra Årslev til Peders søster Hanne (Johanne, s. 7) i Århus. Næste dag gik de to svigerinder til Hannes halvbroder Niels Peter Willadsen i Vejlbj Krat (Risskov), og efter dette besøg fortsatte de til Egå, hvor Mette Maries søster Sidsel (s. 4) var gift med gårdejer Jens Willadsen. De har sikkert også været hos Mette Maries broder Jens Laursen Sørensen (s. 13) og hans kone Thea på fødegården i Vejlbj og hos Rasmus Willadsen på "Kirstine-lyst" (s. 6), inden de satte kursen hjemad.

-ooOoo-

REJSEN TIL NÆSTVED.

Jeg var vel knap 4 år gammel, da bedstefar tog mig med på en lang rejse, formentlig i sommeren 1913. Vi rejste med tog og med færger over både Lillebælt og Storebælt helt til Næstved, hvor min moster Kirsten i 1910 var blevet gift med Vitus Bering, der var ansat som bogholder ved papirfabrikken. De boede dengang i en lejlighed i selve byen, men var ved at få bygget en villa i forstaden Lillenæstved på den anden side af Susåen. Vi havde det dejligt, og moster og onkel var meget søde mod mig lille dreng, moster var min gudmor. Jeg husker tydeligt, hvordan bedstefar og jeg flere gange gik tur langs Susåen ud til Herlufsholm, hvor især svanerne i den lille dam med kirketårnet bagved gjorde indtryk på mig.

-ooOoo-

ANDRE TURE MED BEDSTEFAR.

Foruden de daglige indkøbsture til Hadsten Stationsby, ledsaget af hunden Bob, foretog bedstefar og jeg af og til om sommeren udflugter til fods ud i skovene ved Hadsten til den smukke lille skovsø. Bedstefar fortalte mig mange ting, og jeg har sikkert spurgt, som små børn jo gør.

-ooOoo-

føre os begge i god behold til vejs ende.

Vi blev hjerteligt modtaget af morbroder og moster, af mine to ældre fætre Peder og Niels Haugaard - den næstældste havde mellempnavnet Haugaard efter sin morfar i Årslev - og ikke mindst af min kun 11 måneder ældre kusine Anna, som jeg altid legede godt med.

Morbroder Villads havde en lille dam tæt ved gården, og her holdt gæssene til; men når jeg kom dem for nær, for gasen hvæsende hen imod mig, og jeg tog skyndsomst flugten. Gasen havde jeg respekt for!

I haven voksede der nogle store moreltræer, og hvis vi kom om sommeren på det rette tidspunkt, måtte vi gerne spise alle de dejlige søde sorte moreller, vi orkede at sætte til livs.

Besøg på "Tranbjerggård" i juli 1912.

Stående fra venstre: Peder Villadsen med hunden Bob på armen, ukendt dame, mine fætre Peder og Niels Haugaard, moster Hanne, farbroder Villads, Vitus Bering, min far Anton og min mor Ane, siddende: Mette Marie, gamle Niels Haugaard med kusine Anna og moster Kirsten med lille Villads på skødet.

Da morbroder Laurs og moster Thea i 1915 holdt dåbsgilde for deres sidstfødte barn - nr. 13 -, som kom til at hedde Anders Ove Villadsen, gik bedstefar med mig, der jo efterhånden var kommet i en vis træning, over markerne til Lyngby, Tingvad og Borum og videre ud ad Ladingvejen til deres lille gård, en vejstrækning på ca. 1 mil ($7\frac{1}{2}$ km). Også her blev vi altid hjerteligt modtaget, og der var mange fætre og kusiner at lege med. Morbroder Laurs holdt høns, ænder, gæs og kalkuner, og kalkuner havde jeg ikke set andre steder før. Særlig spændende var det, når kalkunhanen pludrende rejste halefjerene som en vifte, helt rød i hovedet.

-oo0oo-

Bedstefar og bedstemor havde naturligvis en have rundt om deres hus. De havde ikke mange blomster; men fra Årslev havde de dog medbragt skud af den rodægte, fyldte gammelrosa duftende rose, der på fransk har fået navnet Rose des Peintres = Malernes Rose, fordi de gamle malere fra 1600- og 1700-tallet ofte malede denne højt beundrede rose på deres malerier, i buketter eller sammen med skønne damer. Min broder Ejnar og jeg har begge sikret os skud fra Årslev og plantet dem i vore haver. Malernes Rose er sandsynligvis tiltrukket af hollænderne før år 1600, og den har i et par århundreder prydet mange haver, indtil nye roser fortrængte den.

I baghaven dyrkede de to gamle flittige mennesker kartofler, gulerødder, ærter, persille og andre grønsager. Desuden havde de frugttræer og frugtbuske. Haven var velholdt, så længe de kunne overkomme at passe den. Når ribs, solbær, hindbær og stikkelsbær var plukket, syltede bedstemor, eller hun kogte den dejligste frugtgrød, jeg nogen sinde har smagt.

En lille hønsegård med nogle få høns manglede heller ikke, så der var æg til en lækker flæskekæggekage en gang imellem.

I høsttiden håndte det, at bedstefar hjalp til ovre på genbøgården og således tjente en ekstra skilling.

Ved sengetid fik bedstemor mig til at tælle til tyve, og så vankede der en småkage, hjemmebagt naturligvis, inden jeg puttede mig ned i sengen til bedstefar og trygt sov ind.

Når bedstemor trak i stadstøjet, satte hun en pyntelig kappe på hovedet, som man kan se det på guld- og diamantbryllupsbillederne. Der var især én, som jeg beundrede; den

havde farvestrålende broderede blomster, og jeg foreslog, at bedstemor skulle have den på hver dag. Det afslog hun dog; den skulle være til fin brug, sagde hun.

-oo0oo-

Da min far døde den 17. november 1918, var det en stor sorg for de to i Hadsten. Han havde altid været dem en god svigersøn, og bedstemor græd hjerteskrærende, da det sørgelige budskab kom. Som før nævnt tog bedstefar til Årslev og fungerede hele vinteren som bestyrer for min mor, til hun næste forår fik fæstet en yngre mand. Det må siges at være en bedrift af en 73-årig mand at påtage sig det job, som bedstefar havde den vinter. Han var virkelig en god støtte for sin datter.

-oo0oo-

Kort før sin 75 års fødselsdag blev bedstefar ramt af en hjerneblødning. Han kom sig efter et langt sygeleje, men hans fordums kræfter vendte ikke tilbage i de lo^g år, han endnu havde at leve i.

I deres sidste leveår blev de to gamle plejet af deres yngste datter Ane Marie, der havde ladet sig førtidspensionere efter at have været sygeplejerske på det gamle Københavns Amts Sygehus på Frederiksberg, netop da man skulle flytte ud til de nye bygninger i Gentofte.

I løbet af deres lange liv opnåede de at fejre sølvbryllup på gården i Årslev i 1893, guldbryllup i deres hus i Hadsten og diamantbryllup i Årslev 1928. Billederne fra de to sidste fester viser mange familiemedlemmer og enkelte gamle venner, der kom for hylde dem.

Bedstemor døde den 9. juli 1930, 2 dage efter at jeg var dimitteret med lærereksamen fra Silkeborg Seminarium.

Året efter var jeg som vikar i Gentofte på sommerferie hjemme i Årslev. Jeg tog til Hadsten for at besøge bedstefar og moster Ane Marie. Bedstefar var svag, men vi fik dog snakket med hinanden. Et par dage efter døde han. Han blev begravet ved siden af bedstemor på Årslev kirkegård. Et dødfødt oldebarn kom med ham i graven. Det var min broder Carls og min svigerinde Maries førstefødte.

"De har været lykkelige," sagde min moster om dem, "de fik lov at leve et langt liv sammen og dø i deres hus."

Til

Bedstefaders og Bedstemoders

Diamantbryllup

— den 28. April 1928. —

Grøn var Vaarens Hæk,
Kaaben lagdes væk.
Jomfruene alt paa Solen tro'de.
PER, han var saa let,
ak, hvor hun var net,
MET' MARI', som i hans Hjerte bo'de.

»Nu har Viben Æg,
Pilen dygtig Skæg,
og paa Volden staar Violer vilde;
hor nu, Met' Mari',
skal nu ikke vi
gifte os og holde Bryllupsgilde?»

Højt paa Pe'ers Gavl
Storken er saa travl;
den aflægger af og til Visitter
ned i Pe'ers Gaard;
efterhaanden faar
de en Flok, som til hverandre titter.

Trende Piger smaa
ud fra Gaarden gaa;
det er Kirsten, Ane og Marie.
To til Sjælland drog;
men den tredie slog
sig paa Gaarden ned for der at bli'e.

Raske Sonner to
det er jo, min Tro,
Laurs og Villads; de paa Gaarden slider.
Men saa ta'r de ud,
faar sig hver en Brud,
kober Gaard — og Aarene, de glider.

Tiden, den svandt hen,
Storken kom igen.
nu var det med Børnebørn i Mængde.
Drenge tre er her,
Piger to er der,
tretten paa Rad hos Laurs, det kan gi' Længde.

Men endnu der Skud
sprang fra Stammen ud,
Børnebørns Børn det ogsaa har vi.
Bedstemo'r og -Far
»Olde«-Titel har;
mon ej med Tiden »Tip-Olde«-Titlen ta'r de?

Mel. »Jeg elsker de grønne Lunde«

Se nu er vi samlet omkring jer
for at fejre jer Højtidsdag.
For jer vil i Dag vi feste,
for jer har vi hejst vort Flag.

Vi takker for, hvad I gjorde,
for den Vej, I for Stammen brod.
I gamle har lært os unge,
at Arbejd' gør Hvilen sød.

Og maatte det sidste nu blive
efter Arbejdet Hvilen sød.
med Solskin for jer to gamle
den skønneste Aften rod.

V.

ØKOPRETRYKKERIEET I SILKEBORG
A. BERNH. LARSEN

GRULDBRYLLUPPET I HADSTEN 28. APRIL 1918

Søn eller datter af: AN = Anton Nielsen
LV = Laurs Villadsen
VV = Villads Villadsen æf. = ægtefælle

Fra oven

1. række: Vitus Bering, Thea Villadsen, Mette Kirstine Sørensen fra Årslev (gam-melt faktotum på gården), Laurs Villadsen, Hanne Villadsen, Anton Niel-sen.
2. række: Ane Marie Villadsen, Misse LV, Niels Haugaard VV, Carl AN, Axel LV, Peder Jensen Nielsen fra Langskov, Villads Villadsen.
3. række: Maren Laasby og æf. Anders Laursen, Ane Nielsen, Rasmus Villadsen (Peders broder), Valdemar LV, Agnethe LV.
4. række: Ejnar AN, Mette Marie og Peder Villadsen, Villads AN, Pouline Jen-sen Nielsen (Peders søster), Anna VV, Kirsten Bering.

DIAMANTBRYLLUPPET I ÅRSLEV 28. APRIL 1928

Søn eller datter af: AN = Anton Nielsen
LV = Laurs Villadsen
VV = Villads Villadsen æf. = ægtefælle

Fra oven

1. række: Agnethe LV og æf. Viggo Johansen, Søren LV, Villads AN, Anna VV, Svend LV, Valdemars forlovede, Ejnar AN, Sigrid LV, Marie Hjortshøj (Carls forlovede).
2. række: Valdemar LV, Carl AN, Laurs og Thea Villadsen, Marie (Anton Nielsens søster) og æf. Hans Henriksen, Laurs og Ane Marie Sørensen fra Todbjerg (Mette Maries brodersøn?), Sigrid Villadsen og hendes far Villads I Villadsen fra Egå, Axel LV og æf. Lina, Arne LV.
3. række: (siddende) Vitus og Kirsten Bering, Villads og Hanne Villadsen, Hannes far Niels Haugaard med Dannebrogordenen, Ane Marie Villadsen, Mette Marie og Peder Villadsen, Peders broder Rasmus Villadsen og søster Pauline med æf. Peder Jensen Nielsen fra Langskov, Mette Kirstine Sørensen fra Årslev, Ane og Jacob Hjortshøj.
4. række: Orla Henriksen (sønnesøn af Hans Henriksen), Petra VV, Ruth Villadsen (datter af Axel LV).

RASMUS VILLADSENS DØD.

Som det ses af billedet, var bedstefars broder Rasmus Villadsen til stede ved diamantbrylluppet i Årslev den 28. april 1928. Han var 89 år, men virkede rask og frisk, en nydelig gammel mand, rank som et lys.

Hans sønnesøn afdelingsingeniør Søren Rasmus Villadsen har fortalt mig, at hans bedstefar to uger senere var på besøg på "Kirstinelyst" i Vejlbj. Det var den 12. maj, netop på sønnesønnens 15 års fødselsdag. Da man havde travlt i marken, fik Søren Rasmus det hverv at følge sin bedstefar rundt på gården, som Rasmus Villadsen jo havde bygget i 1864 og ejet, indtil hans søn Marius overtog den i 1903. Rasmus så som sædvanlig alt nøje efter. De to aftægtsstuer, som hans mor Ane Marie Rasmusdatter havde beboet til sin død 1896, blev nu benyttet til andet formål. Den gamle mand har sikkert glædet sig over at gå rundt på gården med sin sønnesøn og se alt.

Kort tid efter at han for sidste gang havde set sit livsværk, blev han syg. Han døde den 7. juni 1928 hos sin datter Hansine i Århus.

I dag er der intet tilbage af gården. Markerne er for længst udstykket til villagrunde, og hvor bygningerne lå, er der nu et supermarked.

-ooOoo-

JENS LAURSEN SØRENSENS FRIERFÆRD.

Bedstemors broder hed Jens Laursen Sørensen (1833 - 1916). Da han havde nået den giftefærdige alder, blev det planlagt, at han skulle giftes med en gårdmandsdatter. Han drog da en skønne dag af gårde, trækkende med en af fødegårdens bedste køer, der nok skulle være en del af hans medgift, hen til den udvalgte piges fødegård.

Om det nu var Jens, der ikke var tilfreds med den unge pige, eller omvendt hun ikke tilfreds med ham, vides ikke. Men facit blev i hvert fald, at de gode Vejlbjfolk nogen tid efter udfærdigen så Jens komme trækkende med koen tilbage til fødegården, og der fulgte intet bryllup efter denne frierfærd, men sikkert en hel del snak om den.

I 1867 døde Laurs Sørensen, og sønnen Jens giftede sig

den 7. januar 1868 med Dorteia (Thea) Hjortshøj, datter af førstelæreren i Vejlbj Peder Jakobsen Hjortshøj (1810-94). Theas ældste broder hed Anders Pihlkjær Hjortshøj (1840-1927). Han og hans hustru Bodil besøgte os på gården i Årslev i sommeren 1926, nogle måneder efter at deres søn Jacob Hjortshøj var blevet gift med min mor. En anden søn, Petrus, ejede Årslev Mosegård, hvis marker grænsede op til vores. En tredje søn, Søren Hjortshøj, var gårdejer i Elev. Han blev svigerfar til min broder Carl, der i sommeren 1930 holdt bryllup med hans datter Marie.

-ooOoo-

BESØG I VEJLBY.

Det hændte naturligvis, at hele familien i Årslev skulle på besøg i Vejlbj. Fra min mor har jeg følgende beretning om, hvad der gik forud for besøget.

Peder og Mette Marie kørte med alle børnene i charabancen ind gennem Århus, hvorefter man satte kursen op ad Risskov bakke. Inden man nåede Vejlbj, kommanderede Mette Marie holdt, og Peder standsede vognen i vejkanten.

Så tog Mette Marie en solid madkurv frem, fyldt med tykke fedtemadder, og nu blev børnene "fodret af", alle måtte værsgo' tage godt for sig af fedtebrødet. Der skulle jo nødvendigvis kastes skam over Årslevfamilien, ved at man mødte op med en flok grådige unger, der gjorde et alt for stort indhug i de hjemmebagte lækkerier på kaffebordet hos familien i Vejlbj.

Jeg kan forestille mig, hvordan det er gået ved kaffebordet i Vejlbj. Efter at værtinden havde ladet fade og skåle med søsterkage, lagkage, småkager m. m. gå rundt første gang, nødede hun naturligvis gæsterne til at spise mere af de lækre ting. Men så lød Mette Maries røst: "Nej tak, vi er såmænd så forsynet" - med et langt y uden stød - og børnene fra Årslev tænkte med et stille suk på de fortærede fedtemadder. De kunne godt have spist lidt mere, men det vovede ingen. Mette Marie holdt streng justits i børneflokket, og hun kunne være skrap.

-ooOoo-

ERINDRINGER OM MINE MOSTRE OG MORBRØDRE.

Som nævnt var min moster Kirsten diakonisse, da hun i 1910, 41 år gammel, giftede sig med Vitus Bering, bogholder ved papirfabrikken i Næstved. Efter at have boet ca. 3 år i en lejlighed flyttede de ind i en stor villa, som de havde ladet bygge ved Slagelsevej i Lillenæstved.

De havde én stor fælles interesse: at holde racehøns, og efterhånden som årene gik, fyldtes et skab med glasdør med de mange præmier, de vandt ved at udstille de fineste af deres høns. De plejede og passede hønsene med omhu.

Begge var de meget gæstfri, og adskillige af familien besøgte dem i årenes løb.

Moster Kirsten var meget temperamentsfuld, og hvis hun f. eks. talte om "de Satans socialister", var hun helt oppe i det højeste gear. Vitus undgik selvfølgelig heller ikke at få hendes temperament at føle.

Da de nærmede sig de tres år, anskaffede de sig en bil, og Vitus tog kørekort. Han var imidlertid allerede i den alder temmelig distræt, og når vi gæster skulle ud på en køretur med ham, sagde moster hver gang til os: "Husk ham på, at han skal lukke op for benzinen!" Og det var ikke uden grund, moster sagde det, for når Vitus havde sat sig til rattet, forsøgte han forgæves at starte vognen, indtil der blev sagt: "Har du lukket op for benzinen?" Det skulle man nemlig ved deres bil, en Fiat.

Engang var Misse og Erik Leifer samt min broder Ejnar og jeg på besøg hos dem, og der var planlagt en udflugt til Stevns Klint i deres egen bil og i en lejet lillebil. Vi var ikke kommet ret langt bort fra Næstved, før Vitus' bil nægtede at køre længere; han havde glemt at få fyldt benzin på! Så måtte lillebilchaufføren med sin bil skubbe Vitus' bil til nærmeste benzintank.

Efter at have besøgt Stevns Klint tog vi til Rødvig Kro for at spise mosters gode medbragte mad. Hun havde også taget øl med; hun syntes, at det ikke var nødvendigt at købe øl til restaurantpris. Tjeneren havde begribeligvis en anden mening, så det endte med, at moster alligevel måtte købe øl i Rødvig Kro.

I sommeren 1935 besøgte min stedfar Jacob og min mor Vitus og Kirsten, der nu som pensionister boede i en bungalow i Tåstrup ved København. En eftermiddag kørte Vitus de to søstre ind til storbyen. Han parkerede lige neden for Frederiksberg bakke og ventede der, mens de to damer fortsatte med sporvogn. Efter at have "endevidt" to stormagasiner, dog uden at købe noget, trængte de til kaffe og tog derfor ind på restaurant Wivex. Her bestilte de kaffe med to stykker sandkage til hver. Det viste sig imidlertid, at de fire stykker var så store, at de umuligt kunne spise mere end et stykke hver. Moster pakkede da de resterende to stykker ind i servietpapir og stak dem ned i sin taske - der var jo betalt for dem!

Et par dage efter var vi på udflugt i Dyrehaven. Eftermiddagskaffen blev nydt i et af Peter Lieps lysthuse. Bedst som vi sad der og drak kaffen, spurgte moster, om nogen kunne spise et stykke sandkage, og så blev sandkagen fra Wivex serveret hos Peter Liep!

I efteråret 1935 fejrede de deres sølvbryllup med en fin middag hos Wivex. En af gæsterne var Margrethe, som havde præsteret det kunststykke at være tjenestepige hos moster i hele 3 år. Ingen anden af hendes husassistenter slog den rekord; de fleste havde fået nok af mosters temperament i løbet af meget kort tid.

Samme aften var hele selskabet inviteret i Det kongelige Teater, hvor man opførte Kaj Munks "Kærlighed". Ved siden af mig sad morbroder Villads. Stykket syntes han ikke om. Det var noget tørt, sagde han. Men han glædede sig til pauserne, for i kongelogen sad kong Christian den Tiende, og den unge prins Christian og Villads havde været dragoner i Randers sammen. "Han er vel nok en pæn mand," sagde morbroder gentagne gange. Han var sikker på, at kongen ville kunne kende ham, hvis han fik lejlighed til at hilse på majestæten og præsentere sig. Desværre var det jo ikke muligt i teatret. Aftenen blev alligevel vellykket for morbroder Villads - endda Kaj Munks "Kærlighed" var noget tør.

Skønt Kirsten og Vitus endnu kun var i tresserne, var deres helbred ikke godt. Hun havde længe lidt af vatersot, og han måtte operes for nogle polypper i næsen, der truede med at vokse op i hjernen.

Kirsten døde i april 1937, knap 68 år gammel. Vitus giftede sig igen, men blev ramt af en hjerneblødning, der gjorde ham til et hjælpeløst vrage, den sidste tid han levede.

-ooOoo-

Som før omtalt plejede min moster Ane Marie sine gamle forældre i deres sidste leveår. Efter deres død solgte hun huset i Neder Hadsten. Hun boede først nogen tid i Århus, men fik så en rar lille lejlighed i Sygepjeverskernes Hus i København. To gange var hun med mig på rejse i Tyskland, til Harzen og til Rhinen, og jeg tror, hun nød det. Det var jo i en tid, hvor man ikke havde så let lejlighed til at komme på udenlandsrejse som i vore dage. Jeg skulle på studierejse for at lære tysk, og så fulgte hun med på den første del af rejsen, inden jeg rejste videre til et tysk universitet. I 1940 måtte hun underkaste sig en operation for kræft i brystet, hvilket hun dog hemmeligholdt. Men i 1941 havde kræften bredt sig til leveren, og den 25. juni døde hun i sin lejlighed, kun 61 år gammel. Hun havde i forvejen købt sig et gravsted på Solbjerg kirkegård, så hun blev begravet tæt ved sin ældre søster Kirsten.

-ooOoo-

De tre søskende, som endnu var tilbage, nåede at blive meget gamle. Villads døde i februar 1961, 90 år gammel, Laurs den 23. juli 1962 i en alder af 87, og min mor, Ane, var hele 95 år og 2 uger, da hun døde den 21. august 1972 på De gamles Hjem i Brabrand. Hun var rask indtil få måneder før sin død.

-ooOoo-

BARNEVOGNEN.

Min bedstemor Mette Marie sagde i regelen, når der skulle købes nye ting, at det ikke kunne betale sig at købe billigkram; det dyreste var ofte det billigste i længden. Følgende beretning om en barnevogn bekræfter, at hendes ord var sande.

Da Laurs og Thea den 26. april 1898 havde fået deres første barn, en lille pige, lovede Mette Marie, at de skulle få en barnevogn, hvis barnet blev kaldt op efter hende. Således gik det til, at den førstefødte fik navnet Mette Marie Villadsen, og at de lykkelige forældre fik en barnevogn, der så sandelig ikke var billigkram, men en virkelig kvalitetsvare. Den holdt til det første dusin af deres børn!

Men selv den bedste barnevogn holder ikke evigt, og da barn nr. 13, Anders Ove, blev født, var det absolut nødvendigt at anskaffe en ny; den gamle var slidt fuldstændigt op.

-ooOoo-

Som dreng var Laurs en spilopmager og en meget livlig knægt, der næsten lige så tit havde fødderne i vejret som hovedet. Da Mette Marie engang beklagede sig over sin alt for sprælske pode, fik hun af en gæst følgende gode råd: "Stap hans huese med rø' gån, så holder han nok bienen nie!" Om rådet blev fulgt, vides ikke.

-ooOoo-

METTE KIRSTINE.

På guld- og diamantbryllupsbillederne ses en gammel kone, som hed Mette Kirstine Sørensen. Hun blev kaldt Met' Kjestin og boede i et lille stråtækt hus med en ret stor have ved branddammen i Årslev. Hun havde i mange år været faktotum, altså hushjælp, hos mine bedsteforældre og siden også hos min mor og far, da de havde overtaget gården.

Som lille dreng har jeg set hende "ilde" den gamle bageovn med pinde o. a., som brændte inde i selve ovnen.

Røgen trak ud ad den åbentstående ovndør og op gennem den åbne skorsten. Det har bestemt ikke været et behageligt arbejde at stå der i al røgen og holde ilden vedlige; men sådan er al bagning vel foregået i adskillige århundreder. Når ovnsens mursten var godt hede, blev asken fejlet ud, og de færdigæltede brød med en brødspade anbragt i ovnen, hvor de blev bagt ved varmen fra de hede mursten. Man bagte på den måde mange brød på én gang; metoden havde imidlertid den ulempe, at de sidste af brødene nok enten blev for tørre eller i stedet for blev mugne, inden man fik dem spist. Min mor gik i hvert fald over til at bage 2 brød ad gangen i komfurovnen.

Når julegrisen skulle slagtes, gik der naturligvis også bud efter Mette Kirstine. Jeg har set hende rense tarmene og bagefter lave pølser ved at lade kødet gå gennem hakkemaskinen og via en forlængertud ud i de rensede tarme.

Min bedstefar fortalte mig engang, at daglønnen for en daglejer i hans tid var 75 øre og kosten, og Mette Kirstine har næppe fået mere. Til gengæld har hun fået noget mad og mælk med hjem.

Laurs, den skarnsknægt, spillede hende engang et slemt puds. Hun havde lagt nogle frikadeller i sit forklæde for at tage dem med hjem. Det bemærkede Laurs og så da sit snit til at ombytte frikadellerne med tørveknolde.

Ved flere lejligheder har jeg hørt hende sige: "De unge piger vil så gerne giftes, men ægteskabet er s'gu't en dans på roser." Det havde hun selv erfaret. Skæbnen havde ikke været hende blid; hendes mand hængte sig, og så sad hun alene tilbage som forsørger for en redefuld børn. Hun måtte derfor tage arbejde på gårdene for at klare dagen og vejen.

At hun var inviteret med til både guld- og diamantbrylluppet som eneste uden for slægten, vidner om, hvor stor pris man satte på hende.

Mette Kirstine kom af og til op på gården om aftenen og spillede esmakker-scherwenzel sammen med os. Jeg kan endnu høre hende sige pessimistisk om sine kort: "A hår alle (aldrig) ikke det, der ligner." Men det hændte vel også, at hun havde gode kort på hånden.

Hun var en rar gammel kone mod os børn. Der vankede i regelen en småkage, når vi besøgte hende, og flere gange fik jeg aurikler i forskellige farver til min egen lille have. Når hendes stikkelsbær var modne, og hun selv havde syltet så mange, hun ønskede, fik vi lov til at spise af de lækre bær, der var tilbage.

Mette Kirstine var en repræsentant for de mange småfolk, der levede i det lille landsbysamfund, folk, som jeg ofte sender en venlig tanke.

-ooOoo-

NIELS HAUGAARD.

På diamantbryllupsbilledet ses ved siden af min morbroder Villads og hans kone Hanne hendes gamle far Niels Haugaard. Under krigen 1864 var han blevet indkaldt som soldat. Han nåede dog ikke at komme i kamp, inden krigen var forbi.

Da han blev 90 år fik han som veteran fra 1864 Dannebrogordenen, som han har på til diamantbrylluppet; den kan ses på billedet.

Han ejede tidligere gården Haugaard, der lå ved Skibbyvejen og havde marker ned mod engene. Efter at Niels havde solgt gården, blev marken udstykket til små statshusejendomme. Niels boede i et hus i Årslev i sine ældre dage.

-ooOoo-

VILLADS VILLADSEN, f. 17.11.1870 i Årslev, d. febr. 1961 i Hadsten, gift med
 JOHANNE (HANNE) HAUGAARD, f. 20.6.1872 i Årslev, d. sept. 1958 i Hadsten.

Børn:

VII.1. Peder Villadsen, f. 30.8.1895, d. 10.10.1915 af en hjernesvulst efter ulykkestilfælde.

VII.2. Niels Haugaard Villadsen, f. 18.10.1898, d. 11.12.1918 af den spanske syge.

VII,3. Anna Marie Villadsen, f. 18.11.1908, g. m. Jens Christian Olesen, f. 5.7.1905.

De overtog "Tranbjerggård", men flyttede senere til gården Haldumvej 2, Haldum.

Børn:

VIII.1. Christian Olesen, installatør, f. 19.7.1932, g. m.

1) Inger Sørensen, f. 27.10.1929.

Børn:

IX.1. Anne Marie O., f. 21.7.57.

IX.2. Karin O., f. 6.10.59.

2) Birthe Jeppesen, f. 11.1.1940.

Børn:

IX.3. Kirsten O., f. 13.5.71.

IX.4. Birgitte O., f. 28.3.73.

VIII.2. Svend Villads Olesen, f. 4.9.1934, tømrer, g. m.

Sigrid Jensen, f. 25.5.1934 på Færøerne.

Børn:

IX.1. Jens Henrik O., f. 28.3.61.

IX.2. Marianne O., f. 25.3.71.

VII.4. Petra Kirstine Villadsen, f. 15.5.1915, g.m. Jens Marius Rasmussen, fhv. landmand, f. 2.5.1907. De bor Savværksvej, 8370 Hadsten.

Børn:

VIII.1. Vitus Bering Rasmussen, specialarb., f. 29.7.1938, ugift.

VIII.2. Villy Rasmussen, kontorist,
f. 28.7.1945, g. m.

Ingrid Frederiksen, 28.3.1948.

Børn:

IX.1. Tina Rasmussen, f. 13.4.68.

IX.2. Stefan Rasmussen, f. 5.1.71.

VIII.3. Hanne Rasmussen, syerske,
f. 24.2.1953,

Mogens Kofod Pedersen.

Børn:

IX.1. Karoline Kofod P., f. 19.8.72.

IX.2. Rasmus Kofod P., f. 13.4.77.

- VI.4. LAURS VILLADSEN, f. 1.4.1875 i Årslev,
d. 23.7. 1962 i Borum, gift med
DORTHEA (THEA) CHRISTENSEN, f. 2.4.1875
på Højbygård, Framlev, d. 25.4.1953 i Borum.
- Børn:(f. i Borum undt. Misse, Anne, Axel og Valdemar).
- VII.1. Mette Marie (Misse) Villadsen, f. 26.4.1898
på Højbygård, Framlev, g. m.
Niels Erik Leifer, f. 5.7.1895 i Horsens,
pens. kontorchef. De bor i København.
De har ingen børn.
- VII.2. Anne Laurette Villadsen, f. 20.6.1899
i Århus, d. 25.6.1981, g. m.
Christian Wittendorff Laursen, f. 25.1.1891,
d. 21.3.1962, gårdejer. De boede i Herskind
ved Skovby. 1.1.1963 flyttede Anne til
Århus.
- Børn:
- VIII.1. Grethe Wittendorff Laursen,
f. 6.5.1923, sygeplejerske i København,
g. m. Viggo Holmquist, hovmester,
f. 17.10.1925.
- Barn:
- IX.1. Allan W. Holmquist, f. 29.5.56.
- VIII.2. Knud Wittendorff Laursen, f. 15.3.1933.
maskintekniker, Gejsing, g. m.
- 1) Rita Mikkelsen.
- Barn:
- IX.1. Laila W. Laursen, f. 21.3.1955.
- 2) Tove Olsen.
- Børn:
- IX.2. Joan W. Laursen, f. 22.2.1958.
IX.3. Käte W. Laursen, f. 24.12.1960.
IX.4. Lone W. Laursen, f. 14.6.1970.
- 3) Sonja Birgit Adsbøl, f. 23.10.1941.
- Børn:
- IX.5. Helle W. Laursen, f. 18.4.1974.
IX.6. Mette W. Laursen, f. 10.4.1976.

VII.3. Axel Peter Villadsen, f. 11.3.1900 i Århus,
pens. forplejningsforvalter ved militæret,
g. m. Birthe Elina (Lina) Jørgensen,
f. 7.7.1902, d. 2.11.1976. - Axel bor i Århus.
Barn:

VIII.1. Ruth Dorthea Villadsen, f. 13.5.1926,
g. m. Max Møller, f. 15. 4.1921,
afdelingsleder. De bor i Klarup.

Barn:

IX.1. Lis Max Møller, f. 22.3.1958.

VII.4. Villads Valdemar Villadsen, f. 27.11.1901 i Århus,
d. 14.7.1938. Han var lærer, først i Lyngå, senere
i Østrup øst for Horsens. Han var ugift.

VII.5. Agnethe Kirstine Villadsen, f. 6.6.1903 i Borum,
d. 5.5.1963, g. m.

Viggo Johansen, f. 2.3.1901, gårdejer.

Børn:

VIII.1. Tove Asta Johansen, f. 3.4.1928,
d. 25.3.1967, g. m.

Jens Sørensen Jensen, f. 22.12.1926,
postkontrollør.

Barn:

IX.1. Lis Ulla Jensen, f. 26.3.1959.

Udvandret til Utah i USA, gift i
Salt Lake City med

Alan Blair Hoge, f. 16.11.1954
i Montpelier, Idaho USA. Han stu-
derer pharmacy ved Idaho State
University i Pocatello, hvor de bor.

Barn:

X.1. Jens Christian Hoge, f. 16.12.80.

VIII.2. Tage Johansen, f. 15.11.1929,
overportør ved DSB, g. m.
Ellen Bucholdt.

Børn:

IX.1. Per Johansen, f. 10.4.1958.

IX.2. Judith Johansen, f. 24.4.1960.

VIII.3. Henning Johansen, f. 27.4.1932,
d. 3.3.1981, entreprenør, g. m.
Vanda Mathisen, f. 3.7.1934.

Børn:

IX.1. John Johansen, f. 28.4.1954,
civilingeniør, ansat som forsker
ved Ålborg Universitet, g. m.
Solveig Svendsen, f. 25.3.1952.

IX.2. Birgitte Johansen, f. 6.9.1955, g. m.
Jan Therkildsen Arnsholt, f. 24.5.57,
direktør for et vinduespoleringsfirma.

Barn:

X.1. Camilla Handberg Arnsholt,
f. 10.4.1979.

VII.6. Sigrid Laura Villadsen, f. 2.1.1905, g. m.
Holger Knak Jensen, f. 8.8.1903, d. 19.6.1972,
snekermester i Århus.

Børn:

VIII.1. Birgit Knak Jensen, f. 6.4.1937, g. m.
Jørn B. M. Kjølseth, f. 26.5.1935,
civilingeniør (se VII.10.)

VIII.2. Svend Jørgen Knak (Jensen),
f. 22.11.1942, mag. scient., g. m.
Elsa Johansen, f. 29.12.1943.

Børn:

IX.1. Signe Knak J., f. 19.12.1971.

IX.2. Thor Knak J., f. 24.3.1976.

VII.7. Svend Christen Villadsen, f. 10.6.1906, g. m.
Jenny Fogsgaard, f. 6.9.1909. De bor i Århus.
Svend var forvalter.

Børn:

VIII.1. Anna Dora Villadsen, f. 30.11.1934,
g. m. Hans Yde, f. 10.2.1926,
lektor, cand. mag.

VIII.2. Else Marie Villadsen, f. 28.12.1940,
teknisk tegner.

VIII.3. Villads Valdemar Villadsen, f. 6.12.1944,
lærer i Ringsted, ugift.

VII.8. Theodora (Dora) Christence Villadsen,
f. 23.2.1908, g. m.

Orla Baungaard Hansen, f. 13.8.1898,
gårdejer, Sønderby ved Horsens.

Børn:

VIII.1. Per Baungaard Hansen, f. 22.9.1933,
gårdejer i Klakring ved Juelsminde, g. m.
Kirsten Holst Hansen, f. 10.9.1935.

Børn:

IX.1. Hans-Erik B. Hansen, f. 6.9.1959.
EDB-tekniker.

IX.2. Morten B. Hansen, f. 30.8.1963.

VIII.2. Erik Baungaard Hansen, f. 7.2.1945,
gårdejer i Sønderby, g. m.
Anni Thomsen, f. 1.7.1950.

Børn:

IX.1. Dorthe B. Hansen, f. 20.7.1971.

IX.2. Marianne B. Hansen, f. 19.3.1974.

- VII.9. Anne Christian Villadsen, f. 28.4.1909, gårdejer,
g. m. Marie Blach, f. 21.3.1915 i Sabro.
De overtog Laurs Villadsens Gård ved Skivholmevej,
men har nu en gård i Norring ved Hinnerup.
Børn:
- VIII.1. Erik Blach Villadsen, f. 11.5.1935,
pensionist, ugift.
- VIII.2. Birthe Blach Villadsen, f. 8.2.1942,
socialrådgiver, g. m.
Poul Kjeldberg, f. 25.7.1932,
anlægsgartner.
Børn:
- IX.1. Susanne Kjeldberg, f. 2.4.1962.
IX.2. Helle Kjeldberg, f. 30.9.1963.
IX.3. Tine Kjeldberg, f. 18.9.1967.
- VIII.3. Lis Blach Villadsen, f. 6.10.1943,
sygeplejerske, g. m.
Peter Egon Schou Hansen,
f. 2.4.1942, faglærer.
Børn:
- IX.1. Svend Schou H., f. 21.10.1970.
IX.2. Anne Schou H., f. 16.5.1972.
IX.3. Gitte Schou H., f. 14.11.1977.
- VIII.4. Ove Blach Villadsen, f. 15.8.1945,
gartner, ugift.
- VIII.5. Dorthe Blach Villadsen, f. 10.10.1947,
sygeplejerske, g. m.
Hans Jørgen Lyngholm Jespersen,
f. 19.2.1948, købmand.
Børn:
- IX.1. Eva B. Jespersen, f. 30.12.1971
IX.2. Lisbeth B. J., f. 17.6.1975.

- VIII. 6. Ivar Blach Villadsen, f. 8.6.1949,
gartner, g. m.
Ketty Pedersen, f. 6.10.1951.
Børn:
IX.1. Kim B. Villadsen, f. 24.10.1973.
IX.2. Brian B. Villadsen, f. 4.2.1977.
- VIII.7. Lars Blach Villadsen, f. 22.10.1950,
maskinmester, g. m.
Vibeke Danielsen, f. 22.10.1952,
laborant.
Barn:
IX.1. Tanya B. Villadsen, f. 20.11.1977.
- VII.10. Vita Kirsten Villadsen, f. 24.9.1910,
d. 6.11.1969, g. m.
Nicolaj Birger Kjølseth, f. 25.8.1905,
d. 29.12.1960, ingeniør.
De boede i Sundet ved Horsens.
Børn:
VIII.1. Jørn Birger Nicolaj Kjølseth,
f. 26.5.1935, civilingeniør, g. m.
Birgit Knak Jensen, f. 6.4.1937,
datter af VII.6. Sigrid Villadsen
og Holger Knak Jensen.
De bor i Virklund ved Silkeborg.
IX.1. Jesper Birger Nicolaj Kjølseth,
f. 3.8.1960.
IX.2. Dorthe Kjølseth, f. 14.12.1962.
IX.3. Jens Frederik Kjølseth,
f. 12.10.1968.

VIII.2. Liselotte Kjølseth, f. 11.3.1939,
læge, dr. med., bor i Risskov, g. m.

1) Poul Ramsing, f. 3.8.1934, læge.

Børn:

IX.1. Niels Birger R., f. 3.1.1964.

IX.2. Lars Ulrik R., f. 20.10.1968.

2) Igor Plesner, f. 17.3.1930,
civilingeniør.

Barn:

IX.3. Galina Kjølseth Werschenska
Plesner, f. 13.5.1975.

VII.11. Edith Marie Villadsen, f. 4.6.1912,
d. 10.3.1978 i Hammel, g. m.

Christian Eriksen.

Børn:

VIII.1. Vita Eriksen, f. 15.3.1933, g. m.

Jens Sørensen, f. 16.6.1917,

chauffør. De bor i Hammel.

Børn:

IX.1. Freddy Sørensen, f. 10.4.1952,
studerende, ugift.

IX.2. Else Margrethe Sørensen,
f. 14.2.1955, sygehjælper, g. m.
Knud Erik Nielsen, f. 15.6.1952,
tømrer. De bor i Hammel.

Børn:

X.1. Heidi Nielsen, f. 10.12.77.

X.2. Jakob Nielsen, f. 28.9.80.

VIII.2. Anna Lise Eriksen, f. 4.6.1934, g. m.

Børge Sørensen, f. 11.11.1933,

møbelsnedker. De bor i True lige syd
for Tilst. Postadresse: Murdelstrup.

Børn:

IX.1. Henrik Sørensen, } tvillinger,

IX.2. Carsten Sørensen, } f. 3.12.1961,
døbt på fødselsstiftelsen, men
døde begge 4.12.1961.

IX.3. Henrik Sørensen, f. 18.2.1964.

IX.4. Lone Sørensen, f. 7.6.1967.

VIII.3. Bent Eriksen, f. 7.9.1935,

specialarbejder, g. m.

Anna Lise Jensen, f. 30.3.1940.

De bor i Svenstrup ved Hammel.

Børn:

IX.1. Jan Robert Eriksen, f. 30.5.1959,
mekaniker.

IX.2. Karin Marie Eriksen, f. 28.5.1960.

IX.3. Tvillingbroder, død under fødselen
28.5.1960.

IX.4. Kurt Vilhelm Eriksen, f. 14.3.1962,
møbelsnedker.

IX.5. Hanna Margrethe Eriksen,
f. 3.8.1963.

VII.12. Søren Peder Villadsen, f. 30.9.1913,
gårdejer, g. m.

Nanny Møller Mathiesen, f. 1.11.1925.

De bor ved Skivholmevej, Borum Mark.

Børn:

VIII.1. Kirsten Møller Villadsen, f. 2.7.1947,
sygehjælper, g. m.

Freddy Allan Pedersen, f. 29.6.1947,
kleinsmed.

Børn:

IX.1. Jan Henrik Pedersen, f. 18.10.67.

IX.2. Morten Pedersen, f. 3.9.1974.

IX.3. Katrine Pedersen, f. 26.5.1979.

VIII.2. Villads Møller Villadsen, f. 20.6.1950,
stud. polit., g. m.

Bodil Møllerup Poulsen, f. 6.1.1949.

Børn:

IX.1. Mie M. Villadsen, f. 7.5.1975.

IX.2. Rikke M. Villadsen, f. 9.4.1976.

VIII.3. Hanne Møller Villadsen, f. 10.3.1956,
teknisk tegner, g. m.

Flemming Krarup, f. 22.11.1950,
service tekniker (kopimaskiner).

Børn:

IX.1. Jens Villads Krarup, f. 5.8.1979.

IX.2. Anja Krarup, f. 11.6.1981.

VII.13. Anders Ove Villadsen, f. 18.8.1915,
brøndborer, g. m.

Grethe Nielsen, f. 25.7.1929.

De bor i Fløjstrup ved Beder.

Børn:

VIII.1. Anna Marie Villadsen, f. 7.5.1952,
læge.

Ove Ryom Pedersen, f. 27.2.1952,

læge.

Barn:

IX.1. Anders Ryom Villadsen, f. 5.2.1980.

VIII.2. Klaus Villadsen, f. 12.1.1954, læge.

- VI.5. ANE VILLADSEN, f. 7.8.1877 i Årslev,
d. 21.8.1972 på De gamles Hjem i Brabrand, g. m.
ANTON NIELSEN, gårdejer, f. 7.6.1877 i Skæring,
d. 17.11.1918 i Årslev.

Børn:

- VII.1. Carl Peder Nielsen, på dåbsattesten står Karl,
men han skrev altid Carl; gårdejer,
f. 7.5.1905 i Årslev, d. 1.10.1961 i Årslev af
en hjertesygdom. Han var gift med
Agnes Marie Hjortshøj, f. 18.1.1906, datter af
gdr. SØREN HJORTSHØJ og hustru DORTHEA i Elev.
Hun døde 7.2.1977 i Årslev.
De havde først en gård i Brabrand Engmark,
senere gården "Kokjær" på Lillering Mark.
I 1947 overtog de gården i Årslev.

Børn:

- VIII.1. Dødfødt dreng, f. i juli 1931,
kom med sin oldefar Peder Villadsen
i graven 23.7.1931.
- VIII.2. Anton Hjortshøj Nielsen, f. 7.8.1932,
lektor i landbrugsøkonomi ved Landbo-
højskolen. Bor i Tåstrup, g. m.
Birthe Marie Borgbjerg, f. 18.3.1935,
uddannet sygeplejerske.

Børn:

- IX.1. Carl Erik Hjortshøj Nielsen,
f. 6.9.1962.
- IX.2. Jørgen Hjortshøj Nielsen,
f. 17.12.1963.
- VIII.3. Søren Hjortshøj Nielsen, f. 15.10.1934,
kreditforeningsdirektør i Viborg, g. m.
Linne Krogsgaard, f. 3.10.1935,
uddannet sygeplejerske.

Børn:

- IX.1. Lars Hjortshøj Nielsen, f. 13.12.1962.
- IX.2. Henrik Hjortshøj N., f. 11.3.1966.

VIII.4. Jakob Hjortshøj Nielsen, f. 19.2.1938,
 chauffør. Bor i Hørning, g. m.
Nanna Andersen, f. 18.9.1937,
 ansat ved Dannebrog Værft i Århus.
 Barn:
 IX.1. Torben Hjortshøj Nielsen,
 f. 15.7.1972.

VII.2. Villads Marinus Nielsen, f. 3.10.1909,
 pens. overlærer, g. m.
Karen Sass, f. 29.3.1918 i København.
 De bor i Gentofte.

Børn:

VIII.1. Hans Jacob Villads Nielsen,
 f. 29.3.1943, d. 7.8.1962 ved en ulykke.

VIII.2. Niels Villads Sass, (døbt Nielsen, men
 tog navneforandring til Sass),
 f. 22.9.1944, fuldmægtig på
 Fredensborg Rådhus, g. m.
 1) Pia Bjørn, f. 30.5.1947.

Barn:

IX.1. Henrik Larsen, (døbt Sass, men fik
 navneforandring til Larsen, da hans
 mor giftede sig igen),
 f. 29.5.1966.

2) Inge Sørensen, f. 11.8.1942.

Barn:

IX.2. Charlotte Sass, f. 20.8.1971.

- VII.3. Ejnar Vitus Nielsen, f. 28.10.1911,
konsulent, cand. agro., g. m.
Solveig Ruth Frederiksen, f. 21.5.1916.
De bor i Erritsø ved Fredericia.

Børn:

- VIII.1. Jonna Bering Nielsen, f. 16.9.1940, g. m.
Prachar Sontidech, f. 28.2.1939 i
Bangkok, Thailand, bankfuldmægtig.

Børn:

- IX.1. Jack Sontidech, f. 11.11.1966.
IX.2. Nellie Bering Nielsen,
f. 19.11.1971, (døbt Sontidech,
men efter at forældrene var
blevet skilt, fik Nellie sin
mors efternavne).

Bor i Erritsø ved Fredericia.

- VIII.2. Anne Grethe Bering Nielsen,
f. 14.5.1943, g. m.
1) Harry Lind, f. 28.2.1939,
damefrisør.

Barn:

- IX.1. Jeannie Bering Petersen,
f. 25.9.1964, (døbt Lind, men
fik navneforandring til Petersen,
da hendes mor giftede sig igen).

- 2) Karsten Vilbrad Petersen,
f. 24.6.1943, major.

Barn:

- IX.2. Dorthe Vilbrad Petersen,
f. 10.10.1970.

Bor i Erritsø ved Fredericia.

- VIII.3. Helmer Vitus Bering Nielsen,
f. 12.11.1944, civilingeniør ved
Asnæs elværket i Kalundborg, g. m.
Kirsten Irene Hansen, f. 8.10.1946.
Børn:
- IX.1. Anne Dorit Nielsen, f. 3.10.1966.
  - IX.2. Luise Bering Nielsen, f. 23.4.1973.
  - IX.3. Kasper Bering Nielsen, f. 14.4.1976.

Om PEDER WILLADSEN
 vor ældste kendte stamfader,
 født ca. 1695, død ca. 1767.

Fra gammel tid tilhørte mange fæstegårde i Østjylland Århus Domkirke, deriblandt en del gårde i Vejlbym ved Århus. En af fæstebønderne her var PEDER WILLADSEN, som havde $1/3$ gård i fæste under Århus Domkirkes øverste kapellan. Hans fæstebrev er fra 1727; men han havde allerede inden da fæstet et hus af kapellanen.

Vi ved desværre ikke nøjagtigt, hvornår Peder Willadsen er født. Den ældste bevarede kirkebog fra Vejlbym begynder først i året 1758, og uheldigvis har præsten forsømt at indføre Peders begravelsesdag med oplysning om hans alder, som det var skik dengang - dødsdagen nævntes ikke i hine tiders kirkebøger. Sandsynligvis er han død i begyndelsen af 1767, thi hans bo blev registreret og skiftet netop i dette år. Desværre er skiftet ikke bevaret. Peders fødselsår (ca. 1695) er skønsmæssigt beregnet efter, at hans ældste søn Willads Pedersen blev født 1721, hvilket fremgår af et skifte af 1733. Willads Pedersen blev for øvrigt stamfader til både Egå- og Vejlbymlinien af Villadsenslægten.

Om Peder Willadsens far, der naturligvis har heddet Willads, er intet fundet i arkiverne. Derimod er 2 formodede ældre søskende af Peder kendt, idet deres begravelse med alder er indført i Vejlbym kirkebog:

1. KIESTEN WILLADSDATTER, f. ca. 1687,
 begravet 23.10.1763.
2. LAURS WILLADSEN, f. ca. 1692, begr. 23.1.1774.
 Han var husmand i Vejlbym, og det er sikkert ham,
 der er nævnt som formynder i skiftet af 1733.

Peder Willadsen kan imidlertid findes i fæste- og skifteprotokoller samt - i Århus Kathedralskoles discipelprotokol. Hans yngste søn Mogens Pedersen Weilbym tog nemlig studentereksamen fra Kathedralskolen.

Fra ÅRHUS DOMKIRKES ØVERSTE KAPELLANS FÆSTEPROTOKOL OG SKIFTEPROTOKOL bringes her på denne og de følgende sider:

1. Peder Willadsens fæstebrev af 1727.
2. Et registreringsskifte af 1733, efter at hans første kone KJERSTEN RASHUSDATTER (BOMHOLT) var død. Sandsynligvis er dette skifte lavet, fordi Peder giftede sig for anden gang med KIRSTEN JENSDATTER MOSS.
3. Et arveafkald af 1771 fra hans børn, altså ca. 4 år efter hans død.

-ooOoo-

UDSKRIFT AF
FÆSTEPROTOKOL FOR AARHUUS
DOMKIRKES ØVERSTE KAPELLANI side 21.

Fr. 4. 1727 - fire og tiuge Skilling.   No. 5431.

Ephter Allernaadigste Kongl. Benaadning og Frihed haver jeg underskrevne Johan Lønborg Øverste Capellan til Aarhus Domkjerche og Sogne Præst for Vejlbye Meenighed fæst og afhændiget til en min Huusmand nafnlig Peder Willadsøn d. 3die Deel af dend Gaard, som Søren Rasmussøn i Vejlbye nu beboer, hvilken Part hans Fader Rasmus Rasmussøn til Dato har haft i Fæste, og er samme Part efter Jordbogens Hartkorn 2 Tdr. 4 Skpr. 2 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb., 1) hvilken Part med sin rette Tilhørende Tilleg i Marck og Bye med Ager og Eng, Fædrift og Tørveskiær, og andet mere hvad Nafn det end nævnes og af Alders Tid tillagt haver, og med rette tilhører, intet i nogen Maader undtagen, Peder Willadsøn skal nyde, bruge og beholde sin Lif's Tid, for sin rette Afgift, desforuden skal hand hafve af dend Gaard, som Søren Rasmussøn nu paaboer, 4 Fæg af dend nordre Ende af Lade Huuset, tillige med ald dend Plads,

som ligger bag Laden til dend syndre Ende, foruden dend 3die Deel af Toften i sig self, noch skal Peder Willadsøn bygge til samme 4 Fag 2 Fag, som med sine iboende 8 Fag beregnes til 14 Fag Huus, hvilchet hand i Marck og Bye skal holde i god og forsvarlig Stand, rigtig og til rette Tid svare alle Kongl. Contributioner 2) og Skatter, som enten ere eller paabudet vorder 3), yde sin Landgilde 4) til sin Hosbonde og Ellers i aldt svare dend 3die Deel af Gaardens Afgift, men over aldt være sin Konge troe med Lif og Blod, sin Hosbonde hørig og lydig, i hvad der befalit, fredelig og forligelig i at hegne og frede Eng og Korn, med Grande 5) og Gjenboe, og i alle Maader thee sig underdanig, villig og kjerlig med sin Konge, Hosbonde og Naboe, under sit Fæstis Fortabelse, og anden Straf, der paa kand komme.

Ephter hvilche opskrefne Poster at underskrive og tilstaae jeg her med mit Bref og Segl, tilsiger ham samme Part at tiltræde og sin Lifs Tid at nyde.

Aarhus, d. 5. Februarij Anno 1727.

J. Lønborg.

(LS).

Ovenmælte Poster tilstaaer jeg underskrefne tillige med undertegnede Danne Mænd, at tilstaae og efterleve.

Peder Willadsøn.

Som Forlovere: Rasmus Rasmussøn, Peder Terkilsøn.

1) Hartkorn 2 Tønder 4 Skæpper 2 Fjerdingskar $\frac{1}{2}$ Album - ved matriklen af 1688 foretoges en vurdering af ejendommene efter jordens godhed eller ejendommens evne til at give indtægt på anden måde.

2) Contributioner = skatter, især krigsskatter.

3) vorder = bliver. 4) Landgilde = fæsteafgift.

5) Grande = nabo.

Til 2) Contributioner skal bemærkes, at Danmark jo havde deltaget i Den store nordiske Krig, som sluttede i 1720. Landet var forarmet, statsgælden var 7 millioner rigsdaler, en meget stor sum, så det var nødvendigt at opkræve "contributioner".

OM PEDER WILLADSENS FÆSTEBREV.

Som man vil se i Peder Willadsens fæstebrev, fik han i fæste "den 3die Deel af dend Gaard, som Søren Rasmussen nu beboer, hvilken Part hans Fader Rasmus Rasmussøn til Dato har haft i Fæste".

En sådan ordning, at en gård var delt mellem to eller måske endda tre, støder man af og til på i fæstebreve. Forklaringen er formodentlig i dette tilfælde, at Rasmus Rasmussøn, da han var ved at blive gammel, med øverste kapellans billigelse har overladt 2/3 af gården til sin søn Søren Rasmussøn.

RASMUS OG SØREN RASMUSSEN.

I fæstebrevet af 1727 nævnes RASMUS RASMUSSEN, som afgiver sit fæste til Peder Willadsøn. Det er højst sandsynligt, at denne mand var Peders svigerfar og nu gerne ville se sin svigersøn og sin datter Kjersten Rasmusdatter bedre anbragte på en gård i stedet for kun at forblive fattige husmandsfolk.

SØREN RASMUSSEN nævnes både i fæstebrevet og i skiftet. I sidstnævnte dokument er han oven i købet formynder for de 3 umyndige drengbørn sammen med Lars (Laur) Willadsøn, der utvivlsomt var Peders ældre broder. Søren Rasmussøn har ganske givet været Kjerstens broder og altså Peders svoger. Hvis der blot i skiftet havde stået, at Søren var broder til Peder Willadsøns afdøde hustru, så havde der jo ikke været nogen tvivl om familieskabet.

Rasmus Rasmussøn nævnes allerede i 1696 og i de følgende år i mandtalslisterne, og meget tyder således på, at han er vor slægts ældste kendte stamfader; vi ved jo desværre intet om Peder Willadsens far gamle Willads. Navnet Bomholt dukker op i et skifte af 1740, men er nok blevet brugt i slægten længe før.

FELLESSKABET.

På Peder Willadsens tid drev bønderne stadig jorden i fællesskab. Det var en ordning, der stammede helt fra middelalderen, og som sikkert oprindeligt har været til fordel for landbruget.

Hver bonde havde ganske vist et bestemt areal, som han enten ejede selv eller havde i fæste; men hans jord var spredt i en mængde forskellige små agre, der som regel bestod af lange, smalle strimler. Som følge heraf kunne den enkelte bonde ikke selv bestemme, hvornår arbejdet skulle udføres, f. eks. hvornår man skulle begynde at pløje, så eller høste. Dette måtte afgøres på bystævnet med oldermanden som formand; her skulle man altså nå til enighed om tingene, og det kunne selvsagt være en bremse for driftige folk.

Som eksempel på fordele ved fællesdriften kan nævnes pløjningen. Hertil brugte man den store, tunge hjulplov, som krævede op til 8 trækdyr og 3 mands betjening. Ploven kunne med forspand være 12 m lang og var derfor meget vanskelig at vende; her var lange agre selvfølgelig en fordel.

Markerne rundt om landsbyen var som oftest delt i 3 vange, nogle steder endda kun i 2. Vejlby havde ejendommeligt nok 4 vange. Uden om den dyrkede jord lå det udyrkede overdrev, som om sommeren brugtes til græsning for husdyrene. I de forskellige vange skiftede man fra år til år mellem rug, byg og havre samt en græsvang, der gik ud i et med overdrevet. Risgårder blev sat op omkring kornvangene af hensyn til det græssende kvæg, der gik løst, passet af byhyrden. Men når høsten var i hus, "opgav man ævred", dvs. man fjernede risgårderne, så kvæget kunne æde det græs, som altid voksede mellem kornet. Høstudbyt-

AARHUS ØVERSTE KAPELLANS SKIFTEPROTOKOL nr. 2o. 1733.

Anno 1733 den 3o. Juny var Jacob Eskilsøn paa mine vegne og Søren Sørensen tillige med Peder Eskilsøn begge som Vurderingsmænd, alle af Wejlbye, udi min Bondes Peder Willadsøns Huus og Gaard udi Wejlbye for at holde en rigtig Registrering og Vurdering efter hans afdøde Sl. x) Hustrue Kjersten Rasmusdatter, og var da tilstede Peder Willadsøn selv tillige med tre umyndige Drengbørn, Willads Pedersøn 12 Aar, Rasmus Pedersøn 1o Aar og Niels Pedersøn 2 Aar, med deris Formyndere Lars (Laurs) Willadsøn af Wejlbye, Søren Rasmussøn ibidem xx) og Faderen. Derefter blev da Boet forevist og vurderet som følger.

x) Sl. = salig   xx) ibidem = sammesteds

(1 Daler = 6 Mark = 96 Skilling)

Træboskab	Dl	Mk	Sk	
1 Et Esketræsbord med aabne Egefod 1)	1	-	-	1) frie egetræsben
2 En gl. Egekiste	1	-	-	
3 Et Fyrreskrin med Laas og Haandgreber	-	4	-	
4 Et dito Hengeskab	-	3	-	
5 Et lidet Egeskrin med Laas	-	1	8	
6 Et gl. dito	-	-	4	
7 En lang lugt Fyrrebenk 2)	-	1	1o	2) en lang lukket slagbænk; en skuffe kunne trækkes ud og bruges som seng
8 En mindre dito	-	-	4	
9 2 gl. Træstole	-	1	-	
1o En Skammel	-	-	6	
11 En gl. Kringstol med Halmbaand 3)	-	-	2	3) Kringstol, trebenet halvrund stol med høj ryg og evt. armlæn
12 En gl. Benk	-	-	6	
13 Et gl. Ølkar	-	4	-	
14 Et Bøgebægetrug	-	2	-	

15	En Kjerne	-	-	8	
16	En liden Ballie	-	-	9	
17	En 1/2 Øltønde	-	1	12	
18	En Standtønde 1)	-	-	4	1) tønde, der står som gemme til madvarer
19	En gl. dito og et lidet Træ (?)	-	-	6	
20	En træstrip(pe) 2)-	-	-	10	2) træmalke sp and
21	En Qværn med 2 Stene, 2 Set- ler (?) og 1 Sold	1	1	8	
22	En Hjulrok	-	-	12	
23	En gl. Bing 3) paa Loftet	-	1	-	3) melkiste
24	Et Stob 4)	-	-	4	4) stort fælles krus til f.eks. øl
25	En Sædeløb 5)	-	-	8	5) til såning af korn
26	En liden Kobber- kjedel i Grue 6)	4	-	-	6) indmuret
27	En gl. Messing- kjedel	-	2	8	
28	2 mindre dito	-	1	4	
29	4 Tintallerkener og 1 Smørbrikke 7)-	3	4		7) lille smørtræ eller smørskål
30	4 hollandske Stentallerkener	-	1	4	
31	6 Trætallerkener	-	-	6	
32	2 gl. Træskaaler	-	-	6	
33	2 Ostekopper 8)	-	-	1	8) man hældte syrnet mælk i lerskåle med huller i bunden, så vallen blev siet fra, og fik således skør- eller knapost
34	2 blaa (Krus?) og et Leerkrus	-	1	12	
35	2 Træstager og en Peberqværn	-	-	6	
36	Et Benketrug 9)	-	-	4	9) Benketrug sikkert lig bænkekiste, hvori man lagde ugens mad- rester, der blev ser- veret om lørdagen som "bænkevælling"
37	2 Høeleer	1	1	-	
38	En Træspade	-	1	-	
39	2 Haandøker	-	1	8	
40	En Jernpande	-	1	1	
41	En Jerntrefed og Klemme	-	1	12	

42 Et lidet Fyrfad 1)				1) beholder med gløder,
2 Segler 2)	-	1	4	som man tændte pi-
43 Et Penhuus med				ben ved, før tænd-
Stand	-	-	12	stikker blev opfundet
44 3 Hugjern 3)	-	-	8	2) kornsegl, krumkniv
45 2 gl. Salmebøger	-	-	8	til at høste med
46 En Flaske og				3) skarpægget med træ-
2 Glas	-	-	11	skaft forsynet
Sengeklæder				værktøj
1 En gl. Seng				
med Omheng	-	5	-	
2 Et uldent				
Sengeklæde	-	3	8	
3 En Bolster-				
underdyne	2	-	-	
4 En ulden				
Overdyne	-	4	-	
5 Et Par Blaar-				
garnslagener 4)	-	2	-	4) blår er korte, fil-
6 Et lidet				trede og grove taver,
Sengested	-	-	12	der bliver tilbage
7 En ulden Overdyne	-	3	-	ved hegling af hør
8 En dito Underdyne	1	-	-	og hamp
9 Et Par Blaar-				
garnslagener	-	2	-	
10 2 Hovedpuder	-	2	4	
Qvæg				
1 En hvid hest				
11 Aar	6	4	-	
2 En gl. sort dito	2	4	-	
3 En sort Koe	9	-	-	
4 En blakket dito	2	4	-	
5 9 Faar, 6 Lam				
og en Vædder	6	-	-	
6 En Soe med				
4 Grise	1	2	-	

7	3 Sl. Gjæs og en Gase med Gjæslinger	2	-	-	
8	2 Vogne med sit Behør	10	-	-	
9	En Plov, 2 Harver og 1 Skierækiste med K(niv) 1)	1	5	-	1) primitiv maskine til at skære hakkelse med
10	12 Marker Tov, 2) 14 Marker Blaar	-	4	14	2) Mark bruges også som en vægtenhed = $\frac{1}{2}$ Skaalpund = 249 gram Tov = uld

Herpaa blev Peder Willadsøn tilspurgt om mere var, Boet til Bedste, hvorpaa han foregav, at Niels Mogensen, boende på Guldsmedgade udi Aarhus var ham skyldig 10 SlDr 3) og vidste saa intet mere Boen til Nytte.

3) 1 Sletdaler = 4 Mark, 10 SlDr = 6 Daler og $\frac{1}{2}$ Mark.

Er saa Boens Summa	71	Dl	1	Mk	5	Sk
Herimod blev nedtegnet til Gaardens Besætning og Brøstfældighed	26	Dl	4	Mk	-	Sk
Bortskyldig Gjæld						
1 Niels Houring i Aarhus	10		-		-	
2 Jens Andersen Møller ibidem	6		-		-	
3 Hans Kones Brødre	12		-		-	
4 Sin Husbonde (øverste kapellan)	4		-		-	
5 Anden smaae Gjæld	4		-		-	
6 Hendes Begravelse	6		-		-	
7 Hans egen Begravelse	6		-		-	
Er saa mere Gjæld end Gods	4		4		11	

Herpaa tilstod Peder Willadsøn, at han og Børnene ej kunne fordre noget efter sin Sl. Moder, at opføde dem med Klæde og Føde samt kristelig Undervisning, til de blev saa store, at de hos fremmede selv deris Klæde og Føde kunne fortjene, og er dette, som foreskrevet staar, saaledes paa Skiftestedet forrettet, hvilket af os underskrives og forsegles.

Når man gennemgår foranstående registrering og vurdering af Peder Willadsens bo, får man det indtryk, at han har været en fattig fæstebonde. Han var insolvent, havde gæld, og gården var brøstfældig, trængte til istandsættelse. Han havde mange gamle, sikkert nedslidte ting i sit bohave, hvilket vurderingen viser. Der var ret få husdyr på gården, deriblandt 2 gamle heste, som han nok ikke har haft råd til at udskifte i tide.

En kollega af mig, som i mange år har studeret forholdene tilbage i tiden i danske landsbyer, udtaler, at Peder Willadsen ikke har været ringere stillet end flertallet af fæstebønder i hine tider. Hvad angår hoveri var Århus Domkirkes bønder i Vejlbj bedre stillet end herremændenes bønder, som ofte blev groft udnyttet. Øverste kapellans 4 fæstebønder skulle som hoveritjeneste skiftes til at køre for præsten til måneds- og fasteugeprædikener; domkirken ejede ikke nogen hovmark.

-oo0oo-

AARHUS ØVERSTE KAPELLANS SKIFTEPROTOKOL nr. 35. 1771.

Afkald fra Peder Willadsens afgangne forhen hans efterladte Børn til deris Broder Anders Pedersen, som har bekommet Fæste paa hans Faders Sted, som hans Moder afstod til ham, lyder saaledes: paa vedbørlig stemplet Papiir:

Da det erfaris af Registrerings og Skifteforretningen, som i Aaret 1767 efter vores fælles Faders dødlige Afgang skeede i Stervboen (dødsboet), at naar Boets paahængende Besvær og Udgifter vare fradragne, kunde intet blive til Arv, Skifte og Deling, og end mere da vores Broder Anders Pedersen, som efter Fæste haver tiltrædet Stedet, siden vor Faders Død haver forpligtet og forbundet sig til at give vores Moder Ophold hendes Livs Tiid, saa ej alene gives af os, Willads, Rasmus og Niels Pedersen herved frivillig og fuldkommen Afkald, at hverken vi eller vore Arvinger haver noget at fordre eller kræve efter vores

afgangne Fader Peder Willadsen. Med til lige giver vi som heel Søskende med Anders Pedersen lige med formeldte vore halv Søskende fuld Afkald efter vor fælles Fader, og desuden giver vi Laurs, Hans, Mogens og Kiesten Pedersdatter forud Afkald for, at vi eller vore Arvinger intet som Arv skal fordre eller kræve efter voris Moders Død, alene, at vor Broder Anders Pedersen efter Løfte besørger vor Moders Ophold i levende Live, og hendes Begravelse efter hendes Død.

Dette bekræftes under vore Hænder. Wejlbye den 25.
May 1771.

Welas Pedersen, Rasmus Pedersen, Niels Pedersen,
Laurids Pedersen Wejlbye, Mogens Pedersen, Jens Jensen
Lassen, paa min Hustrues Kiesten Pedersdatters vegne.

NB: det á parte givne Afkald fra Hans Pedersen lyder saaledes: Efter min Broders Lauris Pedersen Wejlbyes skriftlige Begæring afkalder og frafalder jeg undertegnede alle optænkelige Prætensioner, som jeg kunde have til min salig Faders Peder Wellasens Efterladenskaber, saa længe min Moder lever, og min Broder Anders Pedersen, som skal efter Beretning tiltræde Stedet efter vores salig Fader, at han der vi, og opfylder dette nemlig, at han beholder vores Moder hos sig, og at hun der uden Mangel nyder hendes Ophold, hvilket jeg herved tilstaar og vedgaar under min Haand og Signet.

Raadvads Fabriqve d: 20. Junii 1767.

H. P. Wejlbye. (L. H.)

-ooOoo-

Allerede i 1765 fik sønnen Anders Pedersen fæstebrev, i hvilket det nævnes, at han overtager gården fra sin fader Peder Willadsen, der er ramt af alders svaghed.

Som før nævnt er det i arveafkaldet omtalte registreringsskifte i året 1767 efter Peder Willadsens død desværre ikke bevaret.

LIDT OM, HVAD DER SKETE I DANMARK
PÅ PEDER WILLADSENS TID.

Frederik IV var konge i Danmark fra 1699 til sin død i året 1730.

Under ham deltog Danmark i den store nordiske krig i to omgange. Allerede i marts 1700 rykkede en stor dansk hær ind i hertugen af Gottorps landsdele i Slesvig. Hertugen, som også hed Frederik IV, var svoger til den unge Karl XII af Sverige og fjendtligt sindet mod Danmark. Da foruden Sverige også England tog parti for hertugen af Gottorp, blev en engelsk flåde sendt ind i Øresund. Det lykkedes den svenske flåde at forene sig med den engelske, og den danske flåde var nu fjenden underlegen og måtte søge ind til København.

Karl XII benyttede sig af denne situation til at gå i land i Nordsjælland, hvor der næsten ingen soldater var til at gøre modstand. Karls mål var at erobre København.

Ved kloge forhandlinger med hertugen og englænderne fik vi en fred i stand i august 1700, og Karl XII måtte trække sig tilbage til Sverige.

Klog af skade oprettede Frederik IV allerede i foråret 1701 den såkaldte landmilits, der bestod af bønderkarle fra de forskellige landsdele, så at man overalt i landet havde uddannede soldater til rådighed. Karlene skulle møde til eksercits om søndagen efter kirketid; men desværre håndhævede de rå befalingsmænd disciplinen på en barbarisk måde, og landmilitsen blev en plage for bønderne, skønt kongen strengt forbød at bruge hug og skøldsord over for de udskrevne bønderkarle.

Frederik IV ville ellers gerne forbedre bøndernes kår og ophævede derfor i 1702 vornedskabet, der ganske vist kun gjaldt for den sjællandske øgruppe, men her virkede som et stavnsbånd. Endvidere lod han efter krigen, da han blev 50 år, bygge 240 skoler for børn af almuen på ryttergodserne rundt omkring i landet. Kongen var derfor meget populær hos bønderne.

Efter Karl XII's nederlag ved Poltava i Rusland, deltog Danmark igen i krigen i hele 11 år. Her fik man ved flere lejligheder god gavn af landmilitseren. Ved fredsslutningen på Frederiksborg slot vandt vi ganske vist ikke Skånelandene tilbage; men hertugen af Gottorp mistede sine besiddelser i Slesvig, som blev lagt ind under kongen, og Sverige måtte betale en krigsskadeserstatning og opgive sin toldfrihed i Øresund samt love aldrig at støtte den gottorpske hertug. Men alt dette opvejede dog ikke, at staten havde fået en meget stor gæld på 7 millioner rigsdaler.

-ooOoo-

Det er sandsynligt, at Peder Willadsen har været indkaldt til landmilitseren i de sidste år af krigen, indtil freden blev sluttet den 3. juli 1720. Der er dog ikke fundet beviser i arkiver for dette. Det er ligeledes sandsynligt, at han er blevet gift med Kjersten Rasmusdatter (Bomholt) lige efter fredsslutningen, og at han da har fået et hus som omtalt i fæstebrevet af 1727. Det passer jo godt sammen med, at den ældste søn Willads Pedersen blev født i året 1721.

I mange år blev der naturligvis talt om den store krig, især om Tordenskjolds bedrifter, hvorledes han ødelagde Karl XII's forsyningsflåde i Dynekilen i 1716, så svenskekongen måtte opgive at erobre Norge det år, om hans erobring af Marstrand og meget mere.

Desværre blev det i de følgende årtier dårlige tider for landbruget, fordi priserne på landbrugsprodukter faldt. Den frihed, som Frederik IV havde givet bønderne, førte til en flugt fra landbruget blandt de unge, bl. a. for at undgå den forhadte landmilitstjeneste.

Under Christian VI indførte man da i 1733 stavnsbåndet, der forbød bønderne at forlade det gods, hvor de var født, fra det 14. til det 36. år, og det var nu herremændene, der bestemte, hvem der "skulle springe soldat". Senere kom stavnsbåndet til at gælde fra det 4. til det 40. år. Bønderne var mere end nogen sinde før kommet i herremændenes vold.

PEDER WILLADSENS BØRN OG BØRNEBØRN.

Peder Willadsen havde med sine 2 koner i alt 9 børn, 8 sønner og 1 datter. 5 sønner forlod landbruget og antog navnet Weilbye. De søgte ind i andre erhverv, sikkert på grund af de dårlige tider for landbruget og på grund af den hårde tjeneste i landmilitsten. Det kan undre, at de trods stavnsbåndet fik lov til at rejse væk fra deres fødeby; åbenbart har sognepræsten, der samtidig var øverste kapellan for Århus Domkirke og deres fars fæsteherre, været så rar at give dem fripas.

Fra ambassadør Villads Villadsens bog "SLEGTSKRÖNICKE AF MOGENS WEJLBYE STUDIOsus" bringes her et register over Peder Willadsens børn og nogle af hans børnebørn.

I. PEDER WILLADSEN, f. ca. 1695, d. ca. 1767 i Vejlbj
1) g. m. KJERSTEN (KIRSTEN) RASMUSDATTER (BOMHOLT),
f. ca. 1695, d. 1733.

Børn:

II.1. WILLADS PEDERSEN, f. 1720 el. 1721, begr.
24.8.1794 i Vejlbj. Han var fæstegårdmand i
Vejlbj under Århus Hospital. Gift 2 gange.
1) Maren Pedersdatter Staldmester, f. ca. 1710,
d. 1760. - Hun havde børn af sit første ægte-
skab, men ingen med Willads.
2) Ane Nielsdatter Kiøldsen, f. ca. 1731,
d. 1815.

Børn:

III.1. Peder Willadsen, døbt 24.4.1761,
d. 27.1.1842. (Hustru, se side 4).
Han fæstede først faderens gård i Vejlbj;
fra 1798 selvejer i Skøring, Egå sogn.
Gift 2 gange og havde 6 børn.
Han var den første af Egå-linien
i Willadsen-sløgten (se side 4).

- III.2. Niels Willadsen, døbt 23.4.1764,
d. 18.6.1829. (Hustru, se side 4).
Fæstebonde i Vejlby på faderens gård,
efter sin broder, og sognefoged samme-
steds samt underkystbefalingsmand. Han
havde 12 børn og fortsatte Vejlbylinien
af Willadsen-slægten.
- III.3. Maren Willadsdatter, døbt 25.3.1768,
d. 11.10.1849, g. m.
Peder Nielsen junior, fæstebonde i Vejlby.
Deres datter Anne Marie Pedersdatter blev
gift med Niels Willadsens ældste søn
Willads Nielsen (se side 5).
- III.4. Jens Willadsen, f. 2.6.1772, d. 18.6.1772.
- III.5. Udøbt tvillingebroder, f. og d. 2.6.1772.
- II.2. RASMUS PEDERSEN WEJLBYE, f. 1722 el. 1723,
begr. 14.1.1787 i Århus. Gift 2 gange.
- 1) 1761 m. Maren Jensdatter Grumstrup,
f. ca. 1694, d. 1771. Hun var omtrent 30 år
ældre end Rasmus og var enke efter en velha-
vende skipper. Rasmus blev nu en rig mand og
hørte til det fine borgerskab i Århus.
- 2) 1772 m. Elisabeth Willadsdatter Bruun,
f. 1742, d. 1807. De fik 3 børn.
Rasmus var skipper i Århus.

II.3. NIELS PEDERSEN WEJLBYE, f. 1730 el. 1731,
d. før 1787, gift før 1768, hustru ukendt.

Barn:

III.1. Maren Nielsdatter Wejlbye, f. ca. 1765,
gift 1785 i Århus med
Niels Andersen Riber, f. ca. 1760,
skomager i Århus. Hvervet musketer. 1 barn.

II.4. JENS PEDERSEN, f. ca. 1736, begr. 1759 i Vejlbj.

II.5. LAURS PEDERSEN WEJLBYE, f. ca. 1737,
begr. 2.8.1790 i Århus, gift 1767 med
Ane Marie Nielsdatter Broe, f. 1735, d. 1795.
Laur var købmand og konsumptionsbetjent i Århus.
Som konsumptionsbetjent skulle han opkræve accise-
penge ved byporten af bønderne, når de skulle ind
i byen for at sælge deres varer.

II.6. KIRSTEN PEDERSDATTER, f. ca. 1738,
begr. 20.3.1817 i Vejlbj, gift 2 gange
1) 1769 m. Jens Lassen, f. ca. 1723, d. 1773.
2) 1773 m. Rasmus Nielsen Abild, f. 1755, d. 1809.
Bogge ægtemænd var fæstere af "Anneksgården" i
Vejlbj. 10 børn. En af de 6 i 2. ægteskab var
Jens Rasmussen Abild. Hans ældste datter Kirsten
Jensdatter blev født 1812.

II.7. ANDERS PEDERSEN, f. ca. 1740, d. 25.2.1810 i Vejlbj,
g. 1773 m. Bodil Sørensdatter Just, f. ca. 1743,
d. 1804. - Anders fik i 1765 fæstebrev på faderens
del af gården i Vejlbj. - Der var 7 børn.

II.8. HANS PEDERSEN WEJLBYE, f. ca. 1744,
begr. 29.6.1786 i Helsingør,
g. 1783 m. Ide Pallene Bruun, f. 1755,
d. 1787. - Hans rejste til Sjælland og blev
først skriver ved Fileværket i Rådvad,
senere løber (en kontorstilling) ved
Øresunds Toldkammer i Helsingør.

Børn:

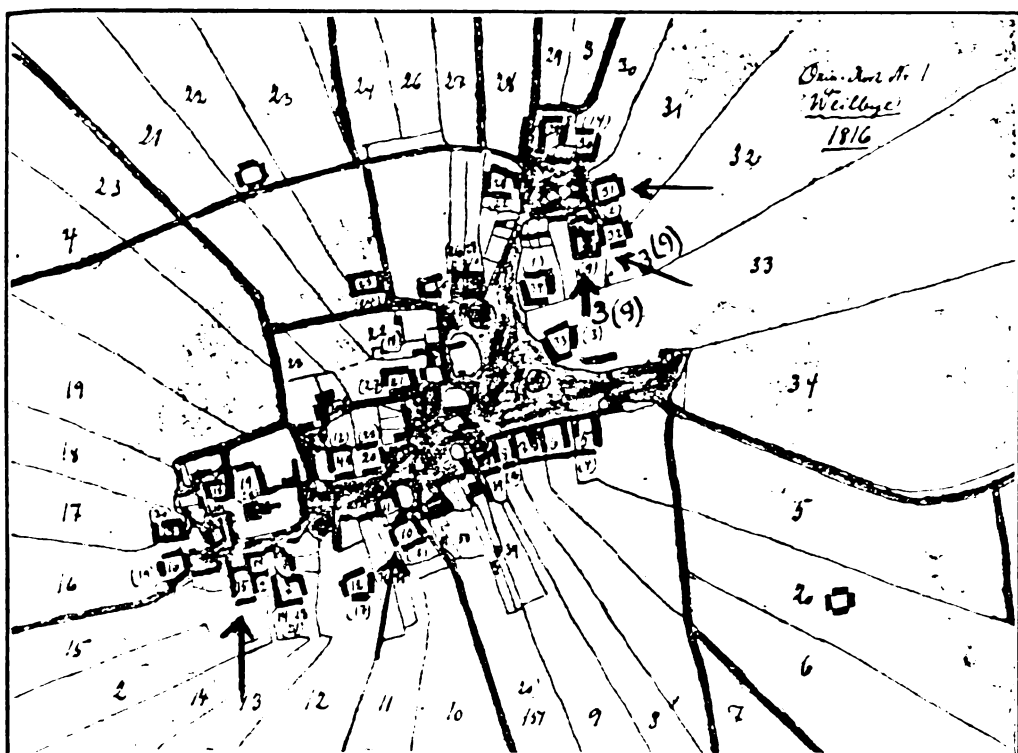
III.1. Kirsten Marie Wejlbye, f. 27.2.1784,
begr. 28.4.1785.

III.2. Christian Peter Wejlbye, f. 19.6.1785,
d. 4.7.1822. - Student fra Helsingør
Latinskole. Premierløjtnant i Køben-
havn ved sin død.

III.3. Hanna Christiane Petrea Wejlbye,
f. 20.9.1786, d. 9.1.1788.

II.9. MOGENS PEDERSEN WEJLBYE, f. 1749,
begr. 12.12.1813 i Vejlbj. - Han blev
student fra Århus Kathedralskole i 1771.

Matrikelskort 1816. Numrene 5: de nye, med de gamle i Parentes, er indføjet. Af Byens 6 Damme ses de to runde (Fildammen og en mindre mellem Elværket og Lergraven) og den større S. f. Kirkegaardens Hovedindgang ved Indkørselen til MNr. 12 (17), nu Parkeringsplads; skraat overfor den foran MNr. 4: (12) laa en mindre »Kattesundet«, S. f. MNr. 21 (27) en større, og overfor MNr. 31 (2) Theasminde en endnu større.

Vejlby Mark.

Kortet er et Forsøg paa efter Markbogen 1683 at rekonstruere de 4 Vange med Agerskifter eller »Fald«, der atter var delt i Agre (lange og smalle), Blokker eller Klepper (korte og bredere) og Spjæld (mindre); Agrenes Retning var NØ.—SV.

DE TO SLEGTERS GÅRDE I VEJLBY.

Mtr.nr. 15 (gl. nr. 15) fik Peder Willadsen og hans søn Anders Pedersen (side 64 og 69) i fæste under Århus Domkirkes ev. kapellan. Anders blev senere selvejer.

Mtr.nr. 3 (gl. nr. 9) fik Willads Pedersen og hans søn Niels Willadsen (side 4, 67 og 68) i fæste under Århus Hospital. Niels blev senere selvejer.

Mtr.nr. 10 (gl. nr. 13) fik Willads Nielsen (side 4, 5 og 8) ved sit giftermål med sin kusine Anne Marie, datter af selvejer Peder Nielsen og Maren Willadsdatter (side 5 og 63). Hun var faster til Willads.

Mtr.nr. 31 (gl. nr. 2) havde Mette Maries slægt i ca. 200 år (side 13). Jens Laursen Sørensens søn Peder Sørensen (1868-1927) købte gården "Theasminde" efter sin mor.

Bøger, som er benyttet:

Regnar Knudsen: Vejlbj-Risskov gennem Tiderne.

O. H. Larsen: Landbrugets historie og statistik.

Villads Villadsen: Slægtskrönicke af Mogens Wejlbye studiosus.

Kirkebøger, Århus Domkirkes Fæste- og Skifteprotokoller på Landsarkivet for Nørrejylland, Viborg.

-ooOoo-

For hjælp ved dechifrering af den gotiske håndskrift i skiftet af 1733 og arveafkaldet af 1771 takker jeg ambassadør Villads Villadsen og skolebiblioteksinspektør P. Rønn Christensen. Fæstebrevet af 1727 er velvilligst stillet til rådighed af ambassadør Villads Villadsen.

-ooOoo-

Mens den oprindelige retskrivning er bibeholdt i fæstebrevet, har jeg tilladt mig nogle ændringer i retskrivningen i de to andre dokumenter, især i skiftet, bl. a. fordi skriveren her snart skriver navneord med stort, snart med lille forbogstav.

-ooOoo-

TIL NOTERINGER:

Uden tvivl med en vis grad af sandsyn-
lighed regner med at forskaidmændet W. Haas
Nielsen i Egeaa er fader til Peter Willadsen.

Willads Nielsen sad på gården nr 12 i 1667 og blev
døbt som fader i 1670 godt nok haft hustru
første f. 1687 og hans f. 1692 Han kendes som f.
fra 1683 men hans gård har været længe, såsom
han blev fader i matriklen 1688 Han kan jo være
gætt på gården og var flyttet til bytøj som jo
blev Peter W. Han måske have været med i 5te
årstiden krig og først gift sig efter dennes afslutning
Han kan altså godt være alder end outgået fra
i 1685. Det passer godt, at han opholdt sammen
efter dets fader, morfar og farfars fader (Niels). Efter
Willads Nielsens fader på gården Niels Pedersen (født
1625) ^{ca 1667} er Willads Nielsens fader han P.W. var op-
kaldt efter sin oldefader, Peter og han var den samme
som P.W. Nielsen i Skovning 1534, der han var bror til Simon og

W. Willadsen	# 2			
P.W. Nielsen ca 1526 (knyt 1534)	1. ~~Willadsen~~ W. Willadsen	1540	(knyt 1534)	} Høj præst
Willads Pedersen (?) f. ca 1545	P.W. Nielsen f. ca 1525	ca 1575		
Peter Willadsen (?) f. ca 1570	Peter Willadsen f. ca 1600	1600	(knyt 1625-27)	
Niels Pedersen f. ca 1600	P.W. Nielsen f. 1640	1640		
# Willads Nielsen f. ca 1640				

FREDERIKS

SlægtsBiblioteket

1 4 2 1 8 7